

לקוטי תורה • פרשת מצורע • מאמר 1

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו וגו'

”זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו”

צרעת היא רצוא בלי שוב: התלהבות לה' שאיבדה את הביטול של חכמה, ולכן אין לה כלים להכיל אותה. התיקון הוא תשובה, שמעוררת תחילה את הלב ואז מחזירה אותו אל ה', ולאחר מכן תורה ומצוות שממשיכות את האור לתוך כלים רבים.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל
אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/metzora/1

הנקודה

צרעת היא רצוא בלי שוב: התלהבות להי שאיבדה את הביטול של חכמה, ולכן אין לה כלים להכיל אותה. התיקון הוא תשובה, שמעוררת תחילה את הלב ואז מחזירה אותו אל ה', ולאחר מכן תורה ומצוות שממשיכות את האור לתוך כלים רבים.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

בהמשך לדברי האריז"ל, אדמו"ר הזקן מלמד שהנגעים של הצרעת נובעים מהסתלקות החכמה, המוחין דאבא. מוחין דאימא, שהם התבוננות, מולידים רצוא — אהבה לזהות המשתוקקת להשאיר מאחוריה את כל הכלים; מוחין דאבא מולידים ביטול, ומהביטול בא השוב — המשכת האלוקות לתוך כלים, אותיות התורה שבכתב ושבעל פה, שהן לאה ורחל. כאשר אור אבא מסתלק, הרצוא נותר לבדו, הכוחות החיצוניים יונקים ממנו, ובמקום ה"שם" הקדוש של האותיות מופיעים הנגעים, "שם רע", כמו בלשון הרע ובמרד של קורח. התיקון הוא "תורת המצורע": התורה, שמן הטוב של החכמה, מרפאת כאשר לומדים אותה בביטול. אך אור אבא יכול לחזור רק לאחר תיקון הפגם באימא: תחילה "והובא אל הכהן" — לעורר את הרצוא ולכלול אותו בביטול (תשובה, הה"א חוזרת אל היו"ד), ולאחר מכן "ויצא הכהן" — השוב אל התורה והמצוות. השוב הוא עיקר העבודה; עם ה"שני תולעת" של התורה שבעל פה, כנסת ישראל אינה צריכה לחשוש מן ה"ש"לג" של הבהרת.

מבנה

1	שורש הצרעת	19
	הפסוק הפותח והיסוד של האריז"ל: הנגעים באים מהסתלקות אור החכמה, שכן המצורע נחשב כמי שמת, ו"ימותו ולא בחכמה".	
2	שני סוגי מוחין: רצוא ושוב	4-29
	מוחין דאימא מולידים רצוא, אהבה כהבזקי אש; מוחין דאבא מולידים ביטול, וממנו בא השוב — המשכה לתוך כלים, אותיות התורה שבכתב ושבעל פה, שהן לאה ורחל.	
3	כיצד נוצרים הנגעים: ה"שם רע"	59
	בלי אור אבא, לאה ורחל אינן נבנות; הרצוא לבדו נעשה מקור יניקה לכוחות החיצוניים, ובמקום האותיות הקדושות מופיעים נגעים, "שם רע", כמו בלשון הרע, במגדל בבל, בנפילים ובקורח.	
4	התיקון: הכהן והתורה	10-69
	הכהן ממשיך את אור אבא, הבוקע אל תוך כלי המחשבה והדיבור; התורה, שמן הטוב של החכמה, מרפאת ומטהרת, אך רק כאשר לומדים אותה בביטול.	
5	מובא אל הכהן, ואחר כך הכהן יוצא	16-119
	שני הפסוקים מתארים שני שלבים: תחילה התשובה מעוררת את הרצוא וכוללת אותו בביטול, הה"א חוזרת אל היו"ד, כשירת הלויים הקודמת לעבודת הכהנים; אחר כך השוב יוצא אל תוך הכלים והאותיות.	

לאחר התשובה, תורתו של האדם "תהיה" שלמה, ותמשיך אלוקות עד למטה; הרצוא הוא רק התחלה, ועיקר העניין הוא ליצור כלים רבים באמצעות התורה והמצוות, ואף לומר דברי תורה בלי להבין אותם עד תום.

הבהרת, הלבנה כשלג, היא הסתלקות החיות של החכמה; כנסת ישראל, הלבושה ב"שני" של התורה שבעל פה הממשיכה את החכמה, אינה משאירה לה מקום.

רצוא ושוב רצוא ושוב

רצוא הוא השתוקקותה הלוהטת של הנשמה לצאת מגבולותיה ולהיכלל בה'; שוב הוא החזרה כדי להמשיך אלוקות לעולם באמצעות התורה והמצוות. המאמר מלמד שהשוב הוא העיקר, והרצוא הוא רק תחילתו.

מוחין דאימא ומוחין דאבא מוחין דאימא ומוחין דאבא

מוחין דאימא (בינה) הם התבוננות, המולידה אהבה ורצוא; מוחין דאבא (חכמה), שבהם שורה אור אין סוף, מביאים לידי ביטול, וממנו באים השוב והכלים.

לאה ורחל לאה ורחל

שתי בחינות נוקבא שמאחורי ז"א: לאה היא אותיות המחשבה (התורה שבכתב), ורחל היא אותיות הדיבור והמעשה (התורה שבעל פה). הן נבנות רק כאשר מוחין דאבא מתגלים.

נגעים נגעים

נגעי הצרעת: שאת במקום לאה, ספחת ובהרת במקום רחל. הם נוצרים כאשר אור אבא מסתלק והכוחות החיצוניים יונקים מן האורות של אימא.

שם טוב ושם רע שם טוב ושם רע

האותיות הקדושות, לאה ורחל, נקראות "שם", "שם טוב", מפני שהתורה היא שמותיו של הקב"ה; לשון הרע גורמת להופעת אותיות המכונות "שם רע" במקומן, והן מקור החיות של הקליפות.

תשובה: הה"א חוזרת אל היו"ד תשובה — תשוב הי לגבי יו"ד

החטא מפריד בין בינה (הה"א העילאה) לחכמה (היו"ד); התשובה מעוררת את הרצוא של בינה ומחברת אותה מחדש עם הכיטול של חכמה.

מטי ולא מטי מטי ולא מטי

מונה בעץ חיים המתאר אורות שיוצאים וחוזרים, ונשארים קשורים למקורם, כך שהכוחות החיצוניים אינם יכולים לתפוס אותם; בעבודת הי מדובר ברצוא ושוב.

קטע 1 • 11

שורש הצרעת

1 זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו וגו'. הנה מבואר בע"ח [בעץ חיים] של"ז¹ פ"ז [פרק ז'] שסיבת הנגעים הוא מחמת הסתלקות אור החכמה כי מצורע חשוב כמת² וכתוב ימותו ולא בחכמה^{3,4} כו' ע"ש.^{5,6}

"זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו" וגו'. והנה מבואר בעץ חיים, שער ל"ז, פרק ז', שסיבת הנגעים היא הסתלקות אור החכמה; שהרי המצורע נחשב כמת, ונאמר: "ימותו ולא בחכמה" וגו', עיין שם.

המאמר פותח בפסוק העוסק בטהרת המצורע, מי שנפגע בצרעת (ויקרא י"ד, ב'), ומציג את שורש העניין על פי עץ חיים של האריז"ל: הנגעים, פגעי העור של הצרעת, באים בעקבות הסתלקות אור החכמה האלוקית. ההוכחה היא שהמצורע נחשב כמת, והפסוק קושר בין מיתה להיעדר חכמה: "ימותו ולא בחכמה". בהערת מהדורת קה"ת מצוין שהשער שמספרו בטקסט 37 (בדפוס שקלאב) הוא שער 38 במהדורות הנפוצות כיום.

קטע 2 • 21-4

שני סוגי מוחין: רצוא ושוב

2 ולהבין זה קצת צ"ל ענין מוחין דאימא ומוחין דאבא,⁷ כי הנה מוחין דאימא הוא כמ"ש אם הבנים שמחה⁸ שע"י ההתבוננות נולד האהבה והשמחה ורשפי אש והוא בחי' הרצוא להסתלק וליכלל בעצמותו ית'.

כדי להבין זאת מעט, יש [להסביר] את ענין המוחין של אמא והמוחין של אבא. שכן המוחין של אמא הם ככתוב: "אם הבנים שמחה" — באמצעות ההתבוננות נולדים האהבה, השמחה ורשפי האש; וזו בחינת רצוא, להסתלק ולהיכלל בעצמותו יתברך.

כדי להסביר מדוע אובדן החכמה גורם לנגעים, אדמו"ר הזקן מבחין בין שני סוגים של שכל אלוקי: המוחין של אמא, שהם בינה, והמוחין של אבא, שהם חכמה. המוחין של אמא הם התבוננות, וכמו "אם הבנים שמחה" היא מולידה אהבה, שמחה וכיסופים לזהותם; תוצאתם היא רצוא — "ריצה" של הנשמה לצאת מגבולותיה ולהיכלל בעצמותו של ה'.

אך יש עוד בחי' שלמעלה מהאהבה ברשפי אש דהיינו מוחין דאבא שאור אי"ס ב"ה שורה בחי' [בחכמה עילאה]⁹ ועי' נמשך הביטול עד שאין בו כח ויכולת להגביה אי"ע [את עצמו] בבחי' רצוא שהוא בחי' יש מי שאוהב,

אך יש בחינה נוספת, שלמעלה מן האהבה שברשפי אש, והיא המוחין של אבא: אור אין סוף ברוך הוא שורה בחכמה עילאה, ועל ידי כך נמשך ביטול עד שאין לאדם כוח ויכולת לרומם את עצמו בבחינת רצוא, שהיא בחינת י"ש מי שאוהב".

למעלה מאהבה לוחטת זו עומדים המוחין של אבא: אור אין סוף שורה בחכמה עילאה, וממנה נמשך ביטול — ביטול עצמי כה שלם, עד שאין לאדם יכולת אפילו לרומם את עצמו לבחינת רצוא. רצוא, על אף הלהט שבו, עדיין משמעו "יש מי שאוהב" — ישות שאוהבת; הביטול של החכמה אינו מותיר ישות כזאת.

וזהו ענין ההשתחוואות שבשמונה עשרה¹⁰ וכמ"ש מזה בדוכתי טובא ועמ"ש ע"פ כאשר השמים החדשים¹¹ וע"פ וכל העם רואים את הקולות¹² וע"פ זאת חוקת התורה¹³ ובד"ה ועבד הלוי הוא¹⁴ ובד"ה מצה זו כו'

וזהו ענין ההשתחויות בתפילת שמונה עשרה, וכפי שנתבאר על כך במקומות רבים. וראו מה שנכתב על הפסוק "כאשר השמים החדשים", על הפסוק "וכל העם רואים את הקולות", על הפסוק "זאת חוקת התורה", במאמר הפותח במילים "ועבד הלוי הוא" ובמאמר הפותח במילים "מצה זו" וכו',

ההשתחויות בתפילת שמונה עשרה, היא תפילת העמידה, מבטאות את הביטול הזה. בהערת קה"ת מובאת נוסח מקביל של מאמר זה: מי ששומע מרחוק שהמלך הגיע רץ בהתלהבות לראותו, אך כשהוא מתקרב הוא נופל ארצה ואין לו כוח אפילו להרים את ראשו; זהו מצב שלמעלה מן הריצה הנלהבת. לאחר מכן מונה אדמו"ר הזקן מאמרים נוספים שבהם הדבר מוסבר.

ובד"ה צאינה וראינה¹⁵ בענין ויין ישמח כו' להצהיל פנים משמן¹⁶ וע"פ כי תבואו¹⁷ אל ארץ מושבותיכם¹⁸ כו' בפ' נסכים.

ובמאמר הפותח במילים "צאינה וראינה", בענין ויין ישמח" וכו', "להצהיל פנים משמן"; ועל הפסוק "כי תבואו אל ארץ מושבותיכם" וכו', בפרשת נסכים.

הרשימה נמשכת במאמר "צאינה וראינה", על היין ש"ישמח" ועל השמן המצהיל את הפנים, ובמאמר על הנסכים שבפרשת שלח. הקטע המצוטט שם מתאר את השרפים, העומדים תמיד בלהט של אש, משום שהם עשויים מיסוד אחד בלבד — אש אלוקית.

3 וזהו אם רץ לבך שוב לאחד.^{19, 20, 21} כי ע"י הביטול דמוחין דאבא נמשך בחי' שוב והוא המשכת אלהות

למטה. ולהמשכה זו צ"ל הרחבת הכלים והן אותיות התשכ"כ [התורה שבכתב] ותשבע"פ [תורה שבעל פה].

וזהו [פירוש] "אם רץ לבך, שוב לאחד". באמצעות הביטול של המוחין דאבא נמשכת בחינת השוב, כלומר, המשכת האלוקות למטה. לשם המשכה זו נדרשת הרחבה של הכלים, והם אותיות התורה שבכתב והתורה שבעל פה.

הביטוי "אם רץ לבך, שוב לאחד", מתוך תיקוני זוהר, כולל את שתי התנועות: ריצת הלב, רצוא, והשיבה, שוב. השוב נובע מהביטול של חכמה ומשמעותו הורדת האלוקות אל תוך העולם. לשם כך נחוצים "כלים" שיוכלו להכיל אותה, והכלים האלה הם אותיות התורה שבכתב והתורה שבעל פה.

וז"ש [וזהו שכתוב] בע"ח [בעץ חיים] שער לאה ורחל פ"ז [פרק ז'] וז"ל [וזה לשונן] וזכור כלל זה שאין נעשה ב' פרצופים אלו לאה ורחל כאן אלא אחר התגלות מוחין דאבא בז"א²² עכ"ל [עד כאן לשונן],

וזהו מה שכתוב בעץ חיים, שער לאה ורחל, פרק ז', ואלה דבריו: "וזכור כלל זה, שאין נעשים שני פרצופים אלו, לאה ורחל, כאן, אלא לאחר התגלות המוחין דאבא בז"א", עד כאן לשונן.

האריז"ל מלמד שפרצופי לאה ורחל, שתי תצורות נקביות הנמצאות מאחורי ז"א, נוצרים רק לאחר שהמוחין דאבא מתגלים בז"א. מכיוון שלאחר מכן מוסבר שלא ורחל הן אותיות, הדבר מראה שהאותיות והכלים נובעים מהמוחין דאבא.

כי לאה היא אותיות המחשבה²³ והיא בחי' תשכ"כ [תורה שבכתב] כי ס"ר אותיות התורה²⁴ היינו אותיות המחשבה כמ"ש במ"א ע"פ את שבתותי תשמרו.

כי לאה היא אותיות המחשבה, והיא בחינת התורה שבכתב; שכן שש מאות אלף אותיות התורה הן אותיות המחשבה, כפי שמבואר במקום אחר על הפסוק "את שבתותי תשמרו".

לאה היא אותיות המחשבה ומתאימה לתורה שבכתב, שכן שש מאות אלף אותיות התורה הן אותיות המחשבה. בהערת קה"ת מצוין מגלה עמוקות, אופן 186, כמקור לכך שבתורה שש מאות אלף אותיות, ואדמו"ר הזקן מפנה למאמרו על "את שבתותי תשמרו".

4 ורחל היא אותיות הדבור תשבע"פ [תורה שבעל פה]. ולכן התהוות ב' בחי' אלו נמשך ע"י התגלות מוחין

דאבא דייקא

ורחל היא אותיות הדיבור, התורה שבעל פה. לכן התהוות שתי בחינות אלו נמשכת דווקא על ידי גילוי המוחין של אבא,

רחל היא אותיות הדיבור ומתאימה לתורה שבעל פה. לאה ורחל, אותיות המחשבה והדיבור, מתהוות שתיהן דווקא על ידי גילוי המוחין של אבא.

שהוא הביטול שמזה נמשך השוב והוא ההמשכה בבחי' כלים ואותיות כו' משא"כ מבחי' מוחין דאימא שמהם נמשך הרצוא שהוא אדרבה ההסתלקות מהכלים והאותיות.

שהוא הביטול שממנו נמשך השוב, כלומר ההמשכה בבחינת כלים ואותיות וכו'; שלא כמו בבחינת המוחין של אמא, שממנה נמשך הרצוא, שהוא, להפך, הסתלקות מן הכלים והאותיות.

הסיבה היא שהמוחין של אבא הם ביטול, והביטול מביא לשוב — המשכת האור אל תוך הכלים והאותיות. המוחין של אמא מביאים לרצוא, שהוא ההפך הגמור: עלייה מתוך הכלים והאותיות אל מה שמעליהם.

ועיין מ"ש בד"ה וייצר את האדם^{25,26} בפ' בראשית איך שהאותיות נמשכים דייקא מח"ע [מחכמה עילאה] שלמעלה מהבינה ע"ש באריכות.

ועיינו במה שנכתב במאמר הפותח במילים "וייצר את האדם", בפרשת בראשית, על כך שהאותיות נמשכות דווקא מחכמה עילאה, שלמעלה מבינה; עיינו שם באריכות.

רבנו הזקן מפנה למאמרו "וייצר את האדם" שבתורה אור, בראשית, שבו מוסבר באריכות שהאותיות נובעות דווקא מחכמה עילאה, שלמעלה מבינה. הדבר תומך בטענה שהכלים והאותיות באים מאבא ולא מאמא.

קטע 3 • 51

כיצד נוצרים הנגעים: ה"שם רע"

5 ולכן מחמת הסתלקות מוחין דאבא שזהו ענין צרעת דתרגומו סגירו מזה נסתעף שאין נבנים פרצופי לאה ורחל ויוצאים תמורתם הנגעים שאת נגד לאה כו'

לכן, בעקבות הסתלקות מוחין דאבא, שזהו ענין הצרעת, שתרגומה הוא "סגירו" — סגירה — נובע שפרצופי לאה ורחל אינם נבנים, ובמקומם יוצאים הנגעים: שאת כנגד לאה וכו';

מכיוון שצרעת היא הסתלקות מוחין דאבא — והתרגום לצרעת הוא "סגירו", שהזהר מפרש כסגירתו של האור העליון — פרצופי לאה ורחל אינם נבנים. במקומם באים הנגעים: שאת, המקבילה ללאה, ובהמשך הטקסט ספחת ובהרת, המקבילות לרחל.

דהיינו מחמת שאין נמשך בחי' שוב בכלים ואותיות דקדושה אזי מבחי' הרצוא לבד יוכל להסתעף יניקת החיצונים

כלומר, מכיוון שבחינת שוב אינה נמשכת אל הכלים והאותיות של הקדושה, מבחינת הרצוא לבדה עלולה להסתעף יניקת החיצונים,

כאשר השוב אינו מוריד את האור אל הכלים והאותיות הקדושים, הרצוא נותר לבדו, וממנו יכולים הכוחות החיצוניים, המתנגדים לקדושה, לינוק.

כמו שאחר ההתלהבות בתפלה אם אינו עוסק בתורה יוכל להתהוות מהתלהבות בחיי דינים קפידא וכעס ומזה נסתעף ג"כ יש וגסות כו' או תאוות רעות.

כמו שלאחר ההתלהבות בתפילה, אם האדם אינו עוסק בתורה, עלולים להתהוות מן ההתלהבות דינים — קפידא וכעס; ומכך עלולים להסתעף גם תחושת ישות וגסות וכו', או תאוות רעות.

דוגמה מעבודתו האישית של האדם: לאחר תפילה בהתלהבות, אם אינו ממשיך ללמוד תורה, ההתלהבות עצמה עלולה להפוך לדינים, לקפידא ולכעס, ומשם לאגו ולגסות, או לתאוות רעות. רצוא שאינו נתון בכלים עלול להזין את הצד שמנגד לקדושה.

[וזהו שכתוב] בע"ח [בעץ חיים] שם שאת כנגד לאה ספחת בהרת כנגד רחל²⁷ כי לאה יש לה אור אחד ורחל ב' והם ג' אלפין כו'

[וזהו שכתוב שם בעץ חיים: שאת כנגד לאה, ספחת ובהרת כנגד רחל, כי ללאה יש אור אחד ולרחל שניים, ואלו שלושת האלפין וכו';

בקטע מוסגר מביא אדמו"ר הזקן את דברי האריז"ל: מבין שלושת סוגי הנגעים, שאת מקבילה ללאה, וספחת ובהרת לרחל. בעץ חיים מוסבר שלאחר שלא מקבלת אור אחד משלושת אורות החסדים של אימא, רחל מקבלת שניים; שלושת האורות הם שלושת האלפין שבשם מ"ה, הנכתב באלפים, בז"א.

והענין כי לאה היא בחי' מחשבה ורחל היא בחי' דיבור וגם בחי' מעשה עשייה שבאצילות היא המלי ועמ"ש בפ' שלח בענין דור המדבר כו'

והענין הוא שלא"ה היא בחינת מחשבה, ורחל היא בחינת דיבור וגם בחינת מעשה; שהרי העשיה שבאצילות היא המלכות. ועיינו במה שכתוב בפרשת שלח בענין דור המדבר וכו',

הסיבה שלרחל יש שני אורות היא שלא"ה היא בחינת מחשבה, ואילו רחל היא גם בחינת דיבור וגם בחינת מעשה, שכן המלכות היא בחינת העשיה שבאצילות. אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו בפרשת שלח, העוסק בדור המדבר, להרחבה בענין לאה ורחל.

מענין לאה ורחל והם ג' לבושים מדומ"ע [מדבור ומעשה] ונמשכים ממוחין דאבא וזהו ענין האלפין שהאל"ף הוא יו"ד וי"ו יו"ד (כמ"ש בד"ה מראיהם ומעשיהם^{28,29} ובד"ה להבין ביאור ענין האבות³⁰ כו' ע"ש).

בענין לאה ורחל. והן שלושת הלבושים — מחשבה, דיבור ומעשה — הנמשכים ממוחין דאבא; וזהו ענין האלפין, שהרי האל"ף מורכבת מיו"ד, וי"ו ויו"ד (כמו שמוסבר בד"ה מראיהם ומעשיהם" ובד"ה להבין ביאור ענין האבות" וכו'; עיינו שם).

מחשבה, דיבור ומעשה הם שלושת "לבושי" הנפש, והם נמשכים ממוחין דאבא. לכן האורות הם אלפין: האות אל"ף מורכבת מיו"ד, וי"ו ויו"ד, והמאמרים המובאים כאן מסבירים את צורתה — יו"ד למעלה, יו"ד למטה וקו ביניהן.

ובהסתלקות אור אבא יוצאין תמורתן הנגעים אותיות שמהם נמשך יניקה לחיצונים]. וזהו ענין מצורע מוציא שם רע³¹ וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שלאה ורחל נק' שם

וכאשר אור אבא מסתלק, יוצאים במקומם הנגעים — אותיות שמהם נמשכת יניקה לחיצונים]. וזהו ענין מצורע, מוציא שם רע; וכמו שכתוב בעץ חיים, שלא"ה ורחל נקראות "שם",

כאשר אור אבא מסתלק, הנגעים יוצאים במקום לאה ורחל: אלו הן "אותיות" המזינות את החיצונים. זהו משחק המילים של חז"ל במילה "מצורע", הנדרש כ"מוציא שם רע", שכן בעץ חיים נאמר שהבחינה הנשית, לאה ורחל, נקראת "שם".

והיינו כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל התורה כולה³² היא שמותיו של הקב"ה והם בחי' שם טוב. והמדבר לשון הרע שהוא הפך הטוב באותיות וכלים דקדושה.

והיינו כדברי חז"ל: "כל התורה כולה היא שמותיו של הקדוש ברוך הוא", והם בחינת שם טוב. והמדבר לשון הרע — שהיא היפוכו של הטוב — באותיות ובכלים של הקדושה,

שם מורכב מאותיות, וחז"ל מלמדים שכל התורה היא שמותיו של ה'; לכן האותיות הקדושות הן "שם טוב". בהערה של קה"ת מצוין שהמקור לדברים הוא הקדמת הרמב"ן לפירושו על התורה, ולכך יש מקבילות ביונת אלם וכוזהר. לשון הרע היא היפוכו של הטוב שבאותיות ובכלים הקדושים.

גורם שגם למעלה במקום שם טוב שהם האותיות והכלים דקדושה יצאו תמורתן אותיות הנק' שם רע דהיינו שבחי' שם ההוא ואותיות אלו הוא מקור חיות הרע

הדבר גורם שגם למעלה, במקום השם הטוב — האותיות והכלים של הקדושה — יוצאות תחתיהן אותיות המכונות "שם רע"; כלומר, בחינה זו של שם ואותיות אלה הן מקור החיות של הרע,

לדיבור כזה יש השפעה למעלה: במקום ה"שם הטוב" — האותיות והכלים הקדושים — מופיעות אותיות המכונות "שם רע", והן נעשות מקור החיות של הרע.

והיינו כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמהנגעים נמשך יניקת הקליפות (ועמ"ש בדי"ה לסוסתי ברכבי^{33, 34} שפרעה העמיד תחלה סוסים נקבות כו' ע"ש).

וכמו שכתוב בעץ חיים, שמהנגעים נמשכת יניקת הקליפות (ועיינו במה שכתוב בדי"ה "לסוסתי ברכבי", שפרעה העמיד תחילה סוסים נקבות וכו'; עיינו שם).

וכך נאמר בעץ חיים: הקליפות, המסתירות את הקדושה, יונקות את חיותן מהנגעים. אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו "לסוסתי ברכבי פרעה", המסביר שהאותיות מכונות "סוסים", ומזכיר את דברי הזוהר שפרעה העמיד תחילה סוסות ואחר כך הציב את הזכרים לפנייהן.

והענין הוא ע"ד מ"ש בדור הפלגה ונעשה לנו שם³⁵ ועד"ז נאמר הנפילים היו בארץ כו' אנשי השם.³⁶
וכן בעדת קרח כתיב אנשי שם.³⁷

והענין דומה למה שכתוב על דור הפלגה: "ונעשה לנו שם"; וכך נאמר גם: "הנפילים היו בארץ" וכו', "אנשי השם". וכן על עדת קורח כתוב: "אנשי שם".

המילה "שם" חוזרת בתיאורי התורה על מרידות: בוני מגדל בכל אמרו "ונעשה לנו שם"; על הנפילים שלפני המבול נאמר "אנשי השם"; ועל הנשיאים שהצטרפו לקורח נאמר "אנשי שם".

והיינו מפני שמחלוקת קרח על אהרן הוא ג"כ שלא רצה שיהיו הלויים טפלים ונכנעים לבחי' המשכת מוחין דאבא שזהו בחי' אהרן הכהן כ"א להיות הלויים דבר בפ"ע [בפני עצמו]

וזה מפני שמחלוקת קורח על אהרן נבעה גם מכך שלא רצה שהלויים יהיו כפופים ונכנעים להמשכת המוחין דאבא, שהיא בחינתו של אהרן הכהן, אלא רצה שהלויים יהיו דבר בפני עצמו,

שורש מחלוקתו של קורח עם אהרן היה בסירובו שהלויים יהיו כפופים למוחין דאבא שאהרן הכהן ממשיך. הוא רצה שהלויים יעמדו בפני עצמם.

שהוא להיות בבחי' רצוא לבד וכמ"ש בזהר ר"פ קרח שמאלא אתכליל תדיר בימינא קרח בעי לאחלפא³⁸ כו',

כלומר, להיות בבחינת רצוא בלבד. וכמו שכתוב בזהר בתחילת פרשת קורח: "שמאל נכלל תמיד בימין; קורח ביקש להחליף" וכו';

לעמוד בפני עצמם פירושו להישאר בבחינת רצוא בלבד, בלי שוב. הוזהר בתחילת פרשת קורח אומר שאהרן הוא הימין והלויים הם השמאל, שעל השמאל להיכלל תמיד בימין, ושקורח ביקש להחליף ביניהם.

ומזה נמשך יניקת הקליפות הנק' שם רעוכמ"ש ברבה פ' בראשית ס"פ כ"ו נאמר כאן אנשי השם ונאמר להלן קראי מועד אנשי שם³⁹ כו'.

ומכאן נמשכת יניקת הקליפות, המכונות "שם רע". וכמו שכתוב במדרש רבה, פרשת בראשית, סוף פרשה כ"ו: "נאמר כאן 'אנשי השם', ונאמר להלן 'קראי מועד אנשי שם' וכו'.

מבחינת רצוא מנותקת כזאת הקליפות, המכונות "שם רע", יונקות את חיותן. המדרש קושר בין "אנשי השם" שנאמר על הנפילים ובין "אנשי שם" שנאמר על עדת קורח, ללמד שהמחלוקת חמורה כחטא דור המבול.

וגם מלשון שם וכמ"ש קראו שם פרעה⁴⁰ כו' וזהו ושם ימותו.⁴¹ ומצורע חשוב כמת.⁴² ועמ"ש מענין שם בד"ה חוקת התורה:^{43, 44, 45}

וגם מלשון "שם", כמו שכתוב "קראו שם פרעה" וכו', וזהו "ושם ימותו". ומצורע נחשב כמת. ועיינו במה שכתוב בעניין שם בד"ה "חוקת התורה":

אותה מילה, "שם" במשמעות "במקום ההוא", מופיעה בפסוק "קראו שם פרעה" ובפסוק "ושם ימותו", שנאמר על הדור שמת במדבר, וכך נקשר ה"שם רע" למוות. בכך חוזר הדיון לנקודת המוצא: המצורע, שניתק ממקור החיים שבחכמה, נחשב כמת.

קטע 4 • 6-10

התיקון: הכהן והתורה

6 ב והנה התיקון של הנגעים ורפואתן הוא ע"י והובא אל הכהן.⁴⁶ כי הכהן הוא הממשיך אור אבא וכמ"ש ע"פ בהעלותך⁴⁷ את הנרות⁴⁸ וע"ש בענין שלך גדול משלהם כו'

2. תיקון הנגעים ורפואתם נעשים באמצעות "והובא אל הכהן". הכהן הוא שממשיך את אור אבא, כפי שמבואר על הפסוק "בהעלותך את הנרות"; וראו שם בעניין "שליך גדול משלהם" וכו'.

סעיף 2 פונה אל דרך הריפוי. הפסוק מצווה "והובא אל הכהן", משום שהכהן ממשיך את אור אבא. אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו על הפסוק "בהעלותך את הנרות", שבו מבואר שהשמן הוא בחינת חכמה, ולדברי המדרש לאהרן שם: "שליך גדול משלהם" — הדלקת הנרות שלו שקולה יותר מקרבנות נשיאי השבטים.

וע"י המשכת מוחין דאבא בז"א אזי יסוד אבא בוקע יסוד אימא והוא המשכת בחי' השוב.

וכאשר נמשכים מוחין דאבא בז"א, יסוד אבא בוקע את יסוד אימא; וזוהי המשכת בחינת השוב.

כאשר מוחין דאבא נמשכים בז"א, "יסוד אבא בוקע יסוד אימא": לפי תורת הארז"ל, יסוד אבא ארוך יותר ומגיע למטה יותר מיסוד אימא, ולכן אור אבא פורץ מעבר לכיסוי של אימא. פריצה זו היא בחינת השוב, הזרימה כלפי מטה.

וזהו ענין זיווג יעקב עם לאה ורחל יעקב אותיות יבקע⁴⁹ שיסוד אבא בוקע יסוד אימא ומשם נמשך ההשפעה באותיות המחשבה והדיבור לאה ורחל עור בעד עור⁵⁰ כו' בחי' לבושים מודומ"ע [מחשבה דבור ומעשה] וכמ"ש ה' מלך גאות⁵¹ לבש כו'.

וזהו ענין הזיווג של יעקב עם לאה ורחל: בשם יעקב מצויות אותיות "יבקע", שכן יסוד אבא בוקע את יסוד אימא, ומשם נמשכת ההשפעה אל אותיות המחשבה והדיבור, לאה ורחל — "עור בעד עור" וכו'; וזוהי בחינת הלבושים של מחשבה, דיבור ומעשה, וכמו שכתוב: "ה' מלך גאות לבש" וכו'.

זהו הזיווג של יעקב עם לאה ורחל: בשם יעקב מצויות אותיות "יבקע". באמצעותו מגיעה ההשפעה אל אותיות המחשבה והדיבור, לאה ורחל, שעץ חיים משייך ל"עור" של ז"א — ומכאן "עור בעד עור" — כלבושים של מחשבה, דיבור ומעשה, בדומה ל"גאות לבש".

7 וזהו ענין זאת תהיה תורת המצורע.⁵² וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שם וז"ל [וזה לשוננו] כי זהו ענין אומרו זאת תהיה תורת המצורע

וזהו ענין "זאת תהיה תורת המצורע", כפי שנכתב שם בעץ חיים; ואלה לשוננו: "כי זהו ענין אמירתו, זאת תהיה תורת המצורע":

אדמו"ר הזקן מביא כעת את פירושו של עץ חיים לפסוק הפותח, המתמקד במילה "תורה" שבביטוי "תורת המצורע".

כי כל בחיי היותו מצורע הוא לסבת הסתלקות מוחין דמצד אבא חכמה הנק' תורה⁵³ וא"כ אין תיקונו

כי כל ענין היותו מצורע נובע מהסתלקות המוחין שמצד אבא, חכמה, הנקראת תורה; ואם כן, תיקונו אינו

הצרעת נובעת מהסתלקות המוחין הבאים מצד אבא, שהוא חכמה, וחכמה נקראת תורה, משום שהתורה היא חכמת ה'. לכן הריפוי צריך לבוא מאותו מקור.

אלא ע"י עסק התורה כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] לכן אמר תורת המצורע ולא טהרת המצורע או כיוצא עכ"ל [עד כאן לשוננו].

אלא באמצעות עיסוק בתורה, כפי שאמרו חז"ל. לכן נאמר 'תורת המצורע', ולא 'טהרת המצורע' או כיוצא בזה", עד כאן לשוננו.

רק עיסוק בתורה יכול להשיב את מה שאבד; לכן נאמר "תורת המצורע" ולא "טהרת המצורע". ואכן, חז"ל מלמדים (ערכין טו ע"ב) שהתרופה למי שדיבר לשון הרע, אם הוא תלמיד חכם, היא שיעסוק בתורה.

8 ועד"ז איתא בתנחומא ובילקוט מרפא לשון עץ חיים⁵⁴ שהתורה עץ חיים היא והיא רפואתו⁵⁵ של המצורע שהוציא שם רע כו' ע"ש

בדומה לכך נאמר בתנחומא ובילקוט: "מרפא לשון עץ חיים" — התורה היא עץ חיים, והיא מרפאת את המצורע שהוציא שם רע וכו'; עיינו שם.

המדרש אומר דבר דומה (תנחומא על מצורע, וילקוט על משלי): התורה היא "עץ חיים", ו"מרפא לשון עץ חיים"; התורה מרפאת את מי שלשונו דיברה רע והוציאה שם רע.

והיינו משום שע"י התורה ממשיך מוחין דאבא וזהו טוב שם משמן טוב^{56,57} שע"י התורה שהיא בחיי שמן הטוב⁵⁸ ח"ע [חכמה עילאה] ממנה נמשך טוב שם

והיינו משום שעל ידי התורה ממשיכים מוחין דאבא. וזהו "טוב שם משמן טוב" — שעל ידי התורה, שהיא בחינת "שמן הטוב", חכמה עילאה, נמשך ממנה שם טוב,

הטעם הוא שהתורה ממשיכה את המוחין של אבא. אדמו"ר הזקן דורש את הפסוק "טוב שם משמן טוב" כמוכח של "שם טוב נמשך משמן טוב": התורה, חכמה עילאה, היא "השמן הטוב", וממנה נמשך "שם טוב" — האותיות הקדושות שבאות במקום ה"שם רע".

שהוא הטבת השם ע"ד הטבת הנרות וכמ"ש במ"א בד"ה ואלה שמות^{59, 60} בענין לאתקנא רזא דשמיה ובד"ה משה ידבר^{61, 62} כו'

שהוא הטבת השם, בדומה להטבת הנרות, וכמו שמבואר במקום אחר בדיבור המתחיל "ואלה שמות", בענין "לאתקנא רזא דשמיה", ובדיבור המתחיל "משה ידבר" וכו'.

"הטבת" השם דומה ל"הטבת" נרות המנורה מדי יום, כשהכהן ניקה והכין אותם (התורה משתמשת באותו פועל, שמות ל, ז). אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו "ואלה שמות", על לשון הזוהר "לאתקנא רזא דשמיה", ו"משה ידבר".

והיינו ע"י התומ"צ [התורה ומצות] שהם המשכת שמן הטוב שמן משחת⁶³ קדשהפך בחי' שם רע הנ"ל ועיין בפי' יתרו דפ"ז [דפרק ז'] סע"ב [סוף עמוד ב] בענין טוב שם משמן טוב וכמ"ש במ"א ע"פ שמן תורק שמך⁶⁴ כו'.⁶⁵

והיינו על ידי התורה והמצוות, שהן המשכת "שמן הטוב", "שמן משחת קודש", ההפך מבחינת השם הרע הנזכרת לעיל. ועיינו [בזוהר] בפרשת יתרו, דף פז, סוף עמוד ב, בענין "טוב שם משמן טוב"; וכמו שמבואר במקום אחר על הפסוק "שמן תורק שמך" וכו'.

הדבר נעשה באמצעות התורה והמצוות, הממשיכות את "שמן הטוב", המכונה גם "שמן משחת קודש", ההפך מן ה"שם רע". הזוהר המובא כאן, בפרשת יתרו, מפרש את "טוב שם משמן טוב" כך שהשם הקדוש שואב את ברכתו מן השמן המאורה את הנרות הקדושים.

9 וזהו ג"כ ענין ביום טהרתו⁶⁶ וכמ"ש בפי' קדושים ד"פ ע"ב ות"ח [ותא חז'] לא אתדכי בר נש לעלמין

וזהו גם ענין "ביום טהרתו", כפי שנאמר [בזוהר] בפרשת קדושים, דף פ ע"ב: "כוא וראה: אדם אינו נטהר לעולם "ביום טהרתו" מצביע גם על התורה. הזוהר בפרשת קדושים אומר שאדם נטהר רק באמצעות דברי תורה.

אלא במילין דאורייתא⁶⁷ בגין כך מילין דאורייתא לא מקבלין טומאה. בגין דאיהי קיימא לדכאה לאלין מסאבי.

אלא באמצעות דברי תורה. משום כך דברי תורה אינם מקבלים טומאה, מפני שהם עומדים לטהר את הטמאים.

הזוהר מוסיף שדברי תורה אינם מקבלים טומאה, מפני שהתורה "עומדת לטהר" את הטמאים.

10 ואסוותא באורייתא אשתכח⁶⁸ כו' וע"ש בפי' הרמ"ז [הרב משה זכות]⁶⁹ שהוא לפי שהתורה שרשה ממו"ס

[ממוחא סתימאה] שבה מלובש גבורה דעתיק והיא מקור המתקת הדינים שמשם נמשך קרע שטן כו' ע"ש.

"והרפואה נמצאת בתורה" וכו'. ועיין שם בפירוש הרמ"ז (רבי משה זכות), שזהו משום ששורש התורה הוא ממוחא סתימאה, שבו מלובשת גבורה דעתיק, והוא מקור המתקת הדינים, שממנו נמשך "קרע שטן" וכו'; עיין שם.

המשפט בזוהר מסתיים במילים "והרפואה נמצאת בתורה". הרמ"ז (רבי משה זכות) מסביר מדוע: שורש התורה הוא במוחא סתימאה, ה"מוח הנסתר" שבתוך כתר, שבו מלובשת הגבורה דעתיק, הפנימיות של כתר. לכן התורה היא המקור להתקת הדינים. משם נמשך "קרע שטן" — שם ה' הנוצר מראשי התיבות של השורה השנייה בתפילת "אנא בכוח", ו"קורע את המקטרג".

ועמשי"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] פ' תזריע⁷⁰ בענין התנאים ואמוראים בעסקם בתורה שעייז היה להם כח לעשות נסים גדולים כו'. ועכ"ז [ועם כל זה] והובא אל הכהן.⁷¹

ועיין במה שנתבאר לעיל בפרשת תזריע בעניין התנאים והאמוראים, שבזכות עיסוקם בתורה היה להם כוח לחולל נסים גדולים וכו'. ואף על פי כן, "והובא אל הכהן".

אדמו"ר הזקן מזכיר את מה שכתב קודם לכן בפרשת תזריע: בזכות לימוד התורה היה לתנאים ולאמוראים, חכמי המשנה והתלמוד, כוח לחולל נסים גדולים. ואף על פי כן, אין די בתורה לבדה: הפסוק עדיין אומר "והובא אל הכהן".

כי עיקר עסק התורה צ"ל בבחי' ביטול וכנ"ל בענין שוב לאחד משא"כ האומר אין לו אלא תורה⁷² (יבמות ק"ט ע"ב) לו בבחי' יש אפילו תורה אין לו:

כי עיקר העיסוק בתורה צריך להיות בבחינת ביטול, כנזכר לעיל בעניין "שוב לאחד". אבל האומר "אין לו אלא תורה" (יבמות ק"ט ע"ב) — כשהתורה היא "לו", בבחינת יש, אפילו תורה אין לו.

הכהן מסמל ביטול, ולימוד התורה צריך להיעשות מתוך ביטול, בבחינת "שוב לאחד". התלמוד אומר שמי שאומר שאין לו אלא תורה, אין לו אפילו תורה; אדמו"ר הזקן מפרש את המילה "לו" כתורה השייכת לו, כשהוא מחזיק בה כישות נפרדת, ובתורה כזאת אין לו זכות קיום.

קטע 5 • 111-16

מובא אל הכהן, ואחר כך הכהן יוצא

11 ג והנה להבין פ"י אומרו והובא אל הכהן⁷³ שמשמעו שיביאו את המצורע אל מקום הכהן.

3. כדי להבין את משמעות הביטוי "ויובא אל הכהן", שמשמע ממנו שמביאים את המצורע אל המקום שבו נמצא הכהן:

סעיף ג' מציג קושי בפסוקים: "ויובא אל הכהן" נשמע כאילו מביאים את המצורע אל המקום שבו נמצא הכהן.

והלא סמוך מיד אמר ויצא הכהן אל מחוץ למחנה⁷⁴ דמשמע להפך שהכהן יצא אליו חוצה. גם ענין זאת תהיה תורת המצורע דתיבת תהיה מיותרת לכאורה וכמ"ש באלשיך.

והרי מיד אחר כך נאמר: "ויצא הכהן אל מחוץ למחנה", ומשמע ההפך — שהכהן יוצא אליו, אל מחוץ למחנה. גם הביטוי "זאת תהיה תורת המצורע" מעורר קושי, שכן לכאורה המילה "תהיה" מיותרת, כפי שכתב האלשיך.

אולם בפסוק הבא ממש נאמר "ויצא הכהן אל מחוץ למחנה", כלומר הכהן יוצא אליו. נוסף על כך, כפי שהעיר האלשיך (רבי משה אלשיך, מפרש בן המאה השש-עשרה מצפת), המילה "תהיה" בביטוי "זאת תהיה תורת המצורע" נראית מיותרת.

אך הענין יובן עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בזהר דמ"ט ע"ב בפ"י והובא אל הכהן והועלה מיבעי ליה ⁷⁵ כו' וביאר דבריו בע"ח [בעץ חיים] ⁷⁶ והביאם הרמ"ז [הרב משה זכות] ס"פ תזריע

אלא שהענין יובן על פי מה שכתוב בזהר, דף מ"ט ע"ב, בפירוש "ויובא אל הכהן": "והועלה היה צריך לומר" וכו'. דבריו מבוארים בעץ חיים, והרמ"ז הביאם בסוף פרשת תזריע:

התשובה עולה מדברי הזהר על פרשת תזריע: הזהר שואל מדוע נאמר "ויובא" ולא "והועלה", ומשיב שמשמעות "ויובא" היא הכנסה של דבר אחד לתוך דבר אחר, כפי שהבדים הובאו אל תוך הטבעות. עץ חיים מבאר את דברי הזהר, והרמ"ז מביא את דבריו בסוף פרשת תזריע.

כי ע"י הראותו אל הכהן התחתון גורם למעלה שאותם האורות ⁷⁷ דמצד אימא שבז"א היוצאים לחוץ ושאו שם נעשים בחוץ בחי' נגעים וע"י הראותו אל הכהן גורם למעלה שאותם האורות יחזרו למקומם כו'

"שכן, על ידי הראותו אל הכהן שלמטה, הוא גורם למעלה שאותם אורות שמצד אמא שבז"א, היוצאים החוצה ושנעשים שם, בחוץ, בחינת נגעים — על ידי הראותו אל הכהן הוא גורם למעלה שאותם אורות יחזרו למקומם וכו',

כך מסביר עץ חיים: כשהמצורע נראה לפני הכהן שלמטה, הוא גורם להשפעה למעלה. אורות החסד שמצד המוחין של אמא שבז"א יצאו החוצה, ושם נעשו נגעים; כעת הם חוזרים למקומם.

בבחי' מטי ולא מטי יוצא לחוץ וחוזר ונכנס ומתדבק במקורו וע"כ [ועל ידי כך] לא יהיה כח אל החיצונים להתאחז בהם כו' עכ"ל [עד כאן לשונו].

בבחינת "מטי ולא מטי": הם יוצאים החוצה, ואז חוזרים ונכנסים ומתקשרים במקורם. ועל ידי כך אין לכוחות החיצוניים כוח להיאחז בהם וכו". עד כאן לשונו.

האורות חוזרים במתכונת של "מטי ולא מטי" — יוצאים ושבים ונכנסים, וכך נשארים קשורים למקורם. אור שנותר קשור למקורו אינו מותר לכוחות החיצוניים במה להיאחז.

12 וביאור הענין בעבודת ה' דהנה עם היות שסיבת הצרעת והנגעים הוא מחמת הסתלקות מוחין דאבא שהוא בחי' הביטול והשוב שמחמת זה נמשך יניקת החיצונים מבחי' הרצוא וההתלהבות דמוחין דאימא.

וביאור הענין בעבודת ה': אף שסיבת הצרעת והנגעים היא הסתלקות מוחין דאבא, שהיא בחינת הביטול והשוב, וכתוצאה מכך נמשכת יניקת החיצונים מבחינת הרצוא וההתלהבות של מוחין דאימא,

כעת מסביר אדמו"ר הזקן את כל הענין בעבודת האדם את ה'. סיבת הצרעת היא אובדן הביטול והשוב של אבא, שמותר את הרצוא וההתלהבות של אימא חשופים לחיצונים.

והיה עולה על הדעת שתיקון המעוות הוא די ע"י העבודה בהמשכת מוחין דאבא לכד דהיינו בחי' השוב בעסק התורה שהיא המשכת מוחין דאבא בהאותיות והכלים כנ"ל.

היה אפשר לחשוב שתיקון המעוות יושג דיו באמצעות העבודה של המשכת מוחין דאבא בלבד, כלומר בחינת השוב, על ידי עיסוק בתורה, שהיא המשכת מוחין דאבא אל האותיות והכלים, כנזכר לעיל;

אפשר לחשוב שהתרופה היא פשוט להשיב את השוב: ללמוד תורה, הממשיכה את מוחין דאבא אל האותיות והכלים.

שע"י החזרת מוחין דאבא בז"א כמקדם יתוקן הדבר כי אור אבא דוחה יניקת החיצונים כנ"ל.

שהרי על ידי החזרת מוחין דאבא בז"א כפי שהיו קודם, יתוקן הדבר, שכן אור אבא דוחה את יניקת החיצונים, כנזכר לעיל.

ההיגיון נראה נכון: כשמוחין דאבא חוזרים לז"א, אורם דוחה את החיצונים, כפי שנאמר בעץ חיים.

אך באמת אי אפשר להמשיך המוחין דאבא בז"א. בלתי שיתחיל מתחלה לתקן המעוות בפגם שהיה במוחין דאימא. כי תשובה באותו מקום⁷⁸ ואז אח"כ ימשיך המוחין דאבא.

אך לאמיתו של דבר אי אפשר להמשיך את מוחין דאבא בז"א בלי להתחיל תחילה לתקן את המעוות, כלומר את הפגם שהיה במוחין דאימא. שכן התשובה צריכה להיות באותו מקום, ורק לאחר מכן ימשיך את מוחין דאבא.

אי אפשר להמשיך את מוחין דאבא בלי לתקן תחילה את הנזק במקום שבו אירע — במוחין דאימא. כפי שחז"ל מתארים תשובה שלמה, היא נעשית "באותו מקום" שבו האדם חטא; לכן התיקון צריך להתחיל באימא, ורק אחר כך אפשר להמשיך את מוחין דאבא.

13 והיינו שצריך לעורר בחי' הרצוא וההתלהבות הנמשך ממוחין דאימא ואח"כ יתחברו לבחי' הביטול דמוחין דאבא בחי' ואם רץ לבך שוב לאחד.^{79, 80}

כלומר, יש לעורר את בחינת הרצוא וההתלהבות הנמשכים מהמוחין של אימא, ולאחר מכן לחבר אותם לבחינת הביטול שבמוחין של אבא — לבחינת "ואם רץ לבך, שוב לאחד".

התיקון מתחיל בהתעוררות הרצוא וההתלהבות, שמקורם במוחין של אימא, ולאחר מכן בחיבורם לביטול שבמוחין של אבא: תחילה הלב רץ, ואחר כך הוא שב אל האחד.

וזהו ענין תשובה תשוב ה' לגבי יו"ד כי הה"א עילאה היא בינה שבחטאו פגם בה שנפרדה מן היו"ד שהוא הביטול דח"ע [דחכמה עילאה] וע"י נמשך יניקת החיצונים ממוחין דאימא שזהו ענין הנגעים כנ"ל.

וזהו ענין התשובה — "תשוב ה"א" אל היו"ד. שכן הה"א העליונה היא בינה, ובחטאו הוא פגם בה, כך שנפרדה מן היו"ד, שהיא הביטול שבחכמה העליונה; ועל ידי כך נמשכת יניקת הכוחות החיצוניים מהמוחין של אימא, וזהו ענין הנגעים, כפי שנתבאר לעיל.

את המילה תשובה דורשים כ"תשוב ה"א" אל היו"ד: הה"א העליונה של שם הוי"ו היא בינה, כלומר אימא, והיו"ד היא חכמה, כלומר אבא. החטא פוגם בבינה ומפריד אותה מן הביטול של החכמה, ואז הכוחות החיצוניים יונקים מהמוחין של אימא; זהו ענין הנגע.

14 ועי' שמתעורר בתשובה מעומקא דליבא ממעמקים קראתיך⁸¹ ב' עומקים דיסודות או"א [אבא ואימא] יחד

דהיינו בבחי' רצוא ושוב

וכאשר מתעורר לתשובה מעומק הלב, "ממעמקים קראתיך" — שני העומקים שביסודות אבא ואמא יחד, כלומר, בבחינת רצוא ושוב,

התשובה "מעומק הלב" מתוארת בפסוק "ממעמקים קראתיך": "מעמקים" בלשון רבים — העומקים שביסודות אבא וביסודות אמא יחד, שהם רצוא ושוב המחוברים זה לזה.

שהוא בחי' אהבה רבה והביטול שלמעלה מהאהבה עי' נעשה תשוב ה' לגבי יו"ד. אבל קודם התעוררות הרצוא שממוחין דאימא א"א להמשיך המוחין דאבא.

שהם בחינת אהבה רבה והביטול שלמעלה מן האהבה; על ידי כך נעשה "תשוב ה' לגבי יו"ד" — האות ה' חוזרת אל האות יו"ד. אבל לפני התעוררות הרצוא שממוחין דאמא, אי אפשר להמשיך את מוחין דאבא.

שני העומקים הם האהבה הגדולה של הרצוא והביטול שלמעלה מן האהבה, ויחד הם מביאים לכך שהאות ה' חוזרת אל האות יו"ד. אבל אי אפשר להפוך את הסדר: בלי לעורר תחילה את הרצוא שממוחין דאמא, אי אפשר להמשיך את מוחין דאבא.

15 ועיין במ"ש בד"ה צאינה וראינה⁸² בענין ויין ישמח כו' להצהיל פנים משמן.⁸³ ועד"ז נאמר ועבד הלוי

הוא⁸⁴ שעבודת הלויים להמשיך מוחין דאימא

ועיין במה שנכתב במאמר המתחיל "צאינה וראינה", בעניין "ויין ישמח" וכו', "להצהיל פנים משמן". על דרך זו נאמר: "ועבד הלוי הוא" — עבודת הלויים היא להמשיך את המוחין של אמא,

אדמו"ר הזקן מפנה למאמר "צאינה וראינה", העוסק ב"יין המשמח ובשמן המזהיר את הפנים, ומביא הקבלה: "ועבד הלוי הוא" — עבודת הלויים ממשיכה את המוחין של אמא.

וזהו ענין השיר ועי' אח"כ יומשך מוחין דאבא והוא ענין הכהנים משא"כ כהנים בלא לויים אי אפשר כו'.

וזהו ענין השיר; ועל ידי כך נמשכים לאחר מכן המוחין של אבא, וזהו ענינם של הכהנים. לעומת זאת, כהנים בלי לויים אינם יכולים לפעול כו'.

שירת הלויים היא המוחין של אמא, בחינת רצוא, ובאמצעותה נמשכים לאחר מכן המוחין של אבא, שהם עבודת הכהנים. הכהנים אינם יכולים לפעול בלי הלויים: הביטול של הכהן זקוק תחילה לשירת הלוי.

וזי"ש [וזהו שכתוב] בע"ח [בעץ חיים] שאותן האורות יחזרו למקומן כו' בבחי' מטי ולא מטי⁸⁵ כו' שהוא בחי' רצוא ושוב.

וזהו מה שנכתב בעץ חיים, שאותם אורות ישובו למקומם כו', בבחינת "מטי ולא מטי" כו', שהיא בחינת רצוא ושוב.

זהו "מטי ולא מטי" שבעץ חיים: האורות יוצאים ושבים, ובעבודת האדם הדבר מתבטא כרצוא ושוב.

(ועיין מ"ש מענין רצוא ושוב בד"ה וכל העם רואים את הקולות^{86, 87} כו'). ובזה יש לפרש פי' ו הובא אל הכהן ואח"כ ויצא הכהן.⁸⁸ והובא אל הכהן.

(ועיינו במה שנכתב בעניין רצוא ושוב במאמר המתחיל "וכל העם רואים את הקולות" וכו'). ועל פי זה אפשר לבאר את פירוש "והובא אל הכהן", ולאחר מכן "ויצא הכהן". "והובא אל הכהן" —

לאחר שהוא מפנה למאמרו על "וכל העם רואים את הקולות", העוסק ברצוא ושוב, אדמו"ר הזקן מיישב את הקושי שהועלה בסעיף 3: "והובא אל הכהן" ואחר כך "ויצא הכהן" מתארים שני שלבים, בסדר הזה.

היינו ענין התעוררות הרצוא הנמשך ממוחין דאימא ושיבוא הרצוא ויוכלל בבחי' ביטול דמוחין דאבא. ע"ד תשוב ה' לגבי יו"ד.

היינו, התעוררות הרצוא הנמשכת מהמוחין של אמא, ושהרצוא יבוא ויכלל בבחינת הביטול של המוחין של אבא, על דרך "תשוב ה' לגבי יו"ד".

"והובא אל הכהן" הוא השלב הראשון: לעורר רצוא מהמוחין של אמא ולהביאו אל הביטול של אבא, בדומה לאות ה' השבה אל האות יו"ד.

16 וזהו ענין שמע ישראל⁸⁹ שם גימטריא ב"ן [שם ב"ן] ורפ"ח^{90, 91} יוחזר ויוכלל לשרשו ע' רבתי ז"ת [ז']

תחתונות] דאימא ויוכלל בישראל סבא כו'. ואח"כ ויצא הכהן.⁹²

וזהו ענין "שמע ישראל": שם הוא בגימטריה [של השם] ב"ן ורפ"ח; הם מוחזרים ונכללים בשורשם, העי"ן רבתי — שבע הספירות התחתונות של אימא — ונכללים בישראל סבא כו'. ואחר כך, "ויצא הכהן":

הדבר נרמז גם ב"שמע ישראל": המילה "שמע" מורכבת מן המילה "שם" ומן האות עי"ן. "שם" (340) עולה בגימטריה ב"ן (52), צורה של השם האלוקי הקשורה למלכות, ועוד רפ"ח — הניצוצות שנפלו. בקריאת שמע הם מוחזרים לשורשם, העי"ן רבתי שב"שמע" (70), שבע הספירות התחתונות של אימא, ונכללים בישראל סבא, פרצוף של אבא.

היינו המשכת השוב להתלבש בכלים ואותיות והוא בחי' שיסוד אבא בוקע יסוד אימא ונמשך ומתפשט לחוץ וכנודע מענין אך יצא יצא יעקב⁹³ כו'.

כלומר, המשכת השוב להתלבש בכלים ובאותיות; וזוהי בחינת יסוד אבא הבוקע את יסוד אימא, נמשך ומתפשט החוצה, כידוע בעניין "אך יצא יצא יעקב" וכו'.

"ויצא הכהן" הוא השלב השני, שוב: האור נמשך כדי להתלבש בכלים ובאותיות, כאשר יסוד אבא בוקע את יסוד אימא ומתפשט החוצה. אדמו"ר הזקן רומז לכפל הלשון "יצא יצא" בפסוק "אך יצא יצא יעקב"; יעקב הוא זה ש"בוקע", כפי שהוסבר לעיל.

קטע 6 • 171-19

השוב הוא עיקר העבודה

17 ועוד יובן ענין זה ממ"ש במ"א בד"ה ראה אנכי^{94,95} בענין נחל איתן⁹⁶ היינו חיבור בחי"ה תרין רעין.

ענין זה יובן גם ממה שנכתב במקום אחר, במאמר המתחיל "ראה אנכי", בענין נחל איתן: היינו, איחוד בחינת יו"ד-ה"א, "שני הרעים".

מאמר אחר, "ראה אנכי" (לקוטי תורה, ראה), מאיר את הענין באמצעות הביטוי נחל איתן (דברים כא, ד). שם איתן הוא האיחוד של יו"ד וה"א, חכמה ובינה, שהזוהר מכנה "שני הרעים" שאינם נפרדים לעולם.

ונחל איתן הוא ההמשכה מבחי" איתן שנמשך ומתפשט בוי"ה שהוא בחי" המדות והלבושים מחשבה דבור ומעשה כו'.

ונחל איתן הוא ההמשכה מבחינת איתן, הנמשכת ומתפשטת בוי"ה, שהיא בחינת המדות והלבושים — מחשבה, דיבור ומעשה וכו'.

"נחל" הוא הזרימה מן האיחוד הזה כלפי מטה, אל ו"ה — המדות והלבושים של מחשבה, דיבור ומעשה. תחילה בא האיחוד שלמעלה, יו"ד-ה"א, ואחר כך הזרימה למטה, ו"ה.

ועד"ז יובן כאן ענין והובא אל הכהן ואח"כ ויצא הכהן כו' ועי"ז והנה נרפא⁹⁷ כו'.

ובאותו אופן יובן כאן ענין "והובא אל הכהן", ואחר כך "ויצא הכהן" וכו'; ועל ידי כך "והנה נרפא" וכו'.

הפסוקים העוסקים במצורע פועלים לפי אותו סדר: תחילה "והובא אל הכהן" — האיחוד שלמעלה, ואחר כך "ויצא הכהן" — ההמשכה למטה; באמצעות שניהם באה "והנה נרפא".

ועד"ז יובן ג"כ ענין זאת תהיה תורת המצורע⁹⁸ היינו שכאשר והובא אל הכהן כו' בחי

ובאותו אופן יובן גם ענין "זאת תהיה תורת המצורע": כלומר, כאשר "והובא אל הכהן" וכו' — בחינת

כך מתיישבת גם השאלה השנייה שהועלתה בסעיף 3: מדוע מוסיפה התורה לכאורה את המילה המיותרת "תהיה" בפסוק "זאת תהיה תורת המצורע". התשובה תלויה בשלב של "והובא אל הכהן" — תשובה.

תשובה תשוב הי' לגבי יו"ד אז אח"כ תהיה תורתו שלימה שהיא המשכת יו"ד לגבי הי' וגם בוי"ה מלמעלה למטה משא"כ מקודם התשובה.

תשובה — תשוב הי"א לגבי יו"ד — אז, לאחר מכן, תהיה תורתו שלמה, שהיא המשכת היו"ד לגבי הי"א, וגם אל ו"ה, מלמעלה למטה; מה שאין כן קודם התשובה.

לאחר שהתשובה החזירה את הה"א אל היו"ד, תורת "תהיה" שלמה: היא תמשיך את היו"ד אל הה"א, ובהמשך גם אל ו"ה, מלמעלה למטה. לפני התשובה אין תורתו יכולה לפעול כך; לכן נאמר בפסוק שתורתו "תהיה" שלמה לאחר מכן.

18 והנה לזאת עיקר עבודת האדם להיות אחר הרצוא בחיי שוב שהרצוא אינו אלא התחלה לעורר הנפש אבל העיקר הוא ההמשכה בכלים רבים דאיתיות התורה ובמצות.

לכן עיקר עבודת האדם הוא שלאחר הרצוא יבוא השוב. הרצוא הוא רק התחלה, שנועדה לעורר את הנפש, אבל העיקר הוא המשכת האור בכלים רבים — באותיות התורה ובמצוות.

המסקנה המעשית היא שעיקר העבודה הוא השוב שלאחר הרצוא. הרצוא רק מעורר את הנפש; העיקר הוא להמשיך את האור בכלים רבים, באותיות התורה ובמצוות.

ועמ"ש בד"ה כי כאשר השמים החדשים⁹⁹ דכמו שהארץ אינה רק כגרגיר חרדל לגבי השמים כך ערך בחיי הרצוא לגבי השוב כו' ע"ש.

ועיינו במה שכתוב במאמר המתחיל "כי כאשר השמים החדשים": כשם שהארץ אינה אלא כגרגיר חרדל ביחס לשמים, כך ערך בחינת הרצוא ביחס לשוב וכו'; עיינו שם.

אדמו"ר הזקן מפנה למאמר "כי כאשר השמים החדשים", שבו נאמר שכמו שהארץ אינה אלא כגרגיר חרדל ביחס לשמים, כך הרצוא הוא ביחס לשוב. השוב, כלומר המשכת האור בכלים של תורה ומצוות, גדול בהרבה מן הרצוא.

19 וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] ספ"ק [סוף פרק קמא] דע"ז¹⁰⁰ לעולם ליגרס אינש ואע"ג [ואף על גב] דמשכח^{101, 102} ואע"ג [ואף על גב] דלא ידע מאי קאמר שנאמר גרסה נפשי לתאבה.¹⁰³

וזהו שאמרו חז"ל בסוף הפרק הראשון של עבודה זרה: "לעולם אדם יקרא, אף על פי שהוא שוכח ואף על פי שאינו יודע מה הוא אומר, שנאמר: 'נשמתו נכתשת מתוך כמיהה'".

הדברים מסבירים את הוראת הגמרא שאדם יקרא תורה תמיד, גם אם הוא שוכח וגם אם אינו מבין מה הוא אומר. לכך מובא הפסוק "נשמתו נכתשת מתוך כמיהה", שבו מופיעה מילה המזכירה את המילה "יקרא". הערת קה"ת משווה הוראה זו ללימוד התורה שמלמדים את הילד לפני לידתו, ולאחר מכן גורמים לו לשכוח.

והיינו משום שעיקר העבודה לעשות כלים רבים לגילוי והמשכת האור והם אותיות של התורה שיגרוס וילמוד כו' ואז ממילא יומשך ויתקיים האור ועמ"ש מזה בביאור ע"פ וקבל היהודים^{104, 105} כו'.

הסיבה לכך היא שעיקר העבודה הוא ליצור כלים רבים לגילוי האור ולהמשכתו. כלים אלה הם אותיות התורה, שאדם קורא ולומד וכו'; ואז האור יימשך ויתקיים מאליו. ראו גם את מה שנכתב על כך בביאור הפסוק "והיהודים קיבלו" וכו'.

הטעם הוא שעיקר העבודה הוא ליצור כלים רבים עבור האור, וכלים אלה הם אותיות התורה שאדם קורא ולומד. לאחר שהכלים קיימים, האור נמשך לתוכם ומתקיים מאליו. אדמו"ר הזקן מפנה לביאורו על הפסוק "והיהודים קיבלו" בתורה אור.

קטע 7 • 2011

היא אינה יראה מן השלג

20 ובכ"ז [ובכל זה] יובן מ"ש לא תירא^{107, 106} לביתה משלג¹⁰⁸ כי כל ביתה לבוש שנים פי' כי בהרת עזה

כשלג^{109, 110}

לאחר כל זאת יובן הכתוב: "לא תירא לביתה משלג, כי כל ביתה לבוש שנים". כלומר, בהרת היא "עזה כשלג",

כל האמור מסביר את הפסוק ב"אשת חיל": "לא תירא לביתה משלג, כי כל ביתה לבוש שנים". הקשר הוא שהבהרת, הסוג הראשון של נגע, מתוארת כ"עזה כשלג".

והוא ענין הסתלקות ועיכוב התפשטות הדם באותו מקום הבהרת שבהדם מלובש חיות הנפש וכשמסתלק נהפך לחוור כשלג.

וזהו ענין הסתלקות הדם ועיכוב התפשטותו במקום הבהרת, שהרי בדם מלובשת חיות הנפש, וכשהיא מסתלקת המקום נעשה לבן כשלג.

במקום שבו הדם מפסיק להתפשט בעור מופיע כתם לבן בוהק: חיות הנפש מלובשת בדם, ובמקום שבו הדם מסתלק נעשה המקום לבן כשלג.

והוא ענין הסתלקות מוחין דאבא כי והחכמה תחיה¹¹¹ ובה מלובש אור א"ס וזהו ענין הדפק (וכמ"ש במ"א ע"פ קול דודי דופק).¹¹²

וזהו ענין הסתלקות המוחין דאבא, שהרי "החכמה תחיה", ובה מלובש אור אין סוף; וזהו ענין הדופק (כמבואר במקום אחר על הפסוק "קול דודי דופק").

ברוחניות מדובר בהסתלקות המוחין דאבא, שהרי "החכמה תחיה" ואור אין סוף מלובש בה. זהו "הדופק" של החיים, שאותו קושר אדמו"ר חזקן במקום אחר לפסוק "קול דודי דופק".

והנה תשבע"פ [תורה שבעל פה] נקי חוט השני וכמ"ש סדי"ה נאוו לחייך בתורים.^{113, 114} ועמ"ש בענין תולעת שני ע"פ זאת חקת התורה¹¹⁵

והנה, תורה שבעל פה נקראת "חוט השני", כמבואר בסוף המאמר המתחיל "נאוו לחייך בתורים". וראו גם מה שנכתב בענין תולעת שני על הפסוק "זאת חוקת התורה",

תורה שבעל פה נקראת "חוט השני", כמבואר במאמר "נאוו לחייך בתורים" שבליקוטי תורה על שיר השירים, וכן במאמר "זאת חוקת התורה", העוסק בצמר השני ששימש בפרה האדומה.

והיא המשכת אור וחיות החי"ע [החכמה עילאה] וחוט השני אדום זהו כמשל התפשטות דם הנפש הפך הבהרת שהיא עיכוב סיבוב הדם כו'

והיא המשכת האור והחיות של חכמה עילאה; וחוט השני אדום, בדומה להתפשטות דם הנפש, והיפוכו של הבהרת, שהיא עיכוב זרימת הדם כו'.

תורה שבעל פה ממשיכה את האור והחיות של חכמה עילאה, וחוט השני אדום, כמו הדם המתפשט יחד עם חיות הנפש. הוא הפכה של הבהרת, שבה זרימת הדם מתעכבת.

ועמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע¹¹⁶ בענין שהתורה נק' אדם א' דם שהוא הממשיך חיות לכל הרמ"ח איברים

וראו גם מה שנכתב במאמר המתחיל "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע", בענין שהתורה נקראת אדם — א' דם, כלומר דם, הממשיך חיות לכל רמ"ח האיברים,

אדמו"ר הזקן מציין גם למאמרו "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע": התורה נקראת "אדם", הנדרש כא' ועוד דם — הדם המביא חיות לרמ"ח האיברים, שהם המצוות.

שהם המצוות וע"כ נאמר על כנס"י [כנסת ישראל] שהיא בחי' רחל שכנגדה הקליפה הנק' בהרת עזה כשלג כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שלא תירא מהתהוות בחי' זו מפני

שהם המצוות. ולכן נאמר על כנסת ישראל, שהיא בחינת רחל, שהקליפה שכנגדה נקראת "בהרת עזה כשלג", כמבואר בעץ חיים, שאין היא חוששת מהתהוות בחינה זו, מפני

לכן נאמר הפסוק על כנסת ישראל, שהיא רחל, וכנגדה עומדת הקליפה המכונה "בהרת עזה כשלג", כפי שנאמר בעץ חיים. היא אינה צריכה לחשוש מהתהוות קליפה זו.

כי כל ביתה לבוש שנים תשבע"פ [תורה שבעל פה] שממשיך גילוי חי"ע [חכמה עילאה] אבא יסד ברתא^{117, 118} ועי"ז אין שום מקום להתהוות בחי' בהרת הנ"ל (ועיין בפ' ויחי דרל"ח ע"ב ע"פ לא תירא כו' ובפ' חקת דקפ"ד ע"א):

שיכל ביתה לבוש שנים" — תורה שבעל פה, הממשיכה את גילוי חכמה עילאה, שהרי "אבא יסד ברתא"; ועל ידי כך אין כלל מקום להתהוות בחינת הבהרת האמורה. (וראו בזהר בפרשת ויחי, דף רל"ח ע"ב, על הפסוק "לא תירא" כו', ובפרשת חוקת, דף קפ"ד ע"א.)

ביתה לבוש ב"שנים" — תורה שבעל פה, הממשיכה אליה את גילוי חכמה עילאה, כמאמר הזהר: "אבא יסד ברתא". כאשר חיות החכמה נמשכת, אין מקום לבהרת הלכנה וחסרת החיות; אדמו"ר הזקן מוסיף שני מקומות בזהר העוסקים בפסוק זה.

בעבודה

המאמר מפיק מכך את הלקח למעשה: התלהבות בתפילה שאינה מלווה בלימוד תורה עלולה להפוך לכעס, לגאווה ולתאוות רעות; לכן לאחר הרצוא של התפילה יש לפנות אל השוכ, ולהמשיך את האור לתוך ריבוי הכלים של התורה והמצוות. יש ללמוד תורה בכיטול, ולא להתייחס אליה כרכוש פרטי. התשובה צריכה להתחיל במקום שבו נמצא הפגם: לעורר את אהבת הלב, ואז להביא אותה לידי ביטול. ויש להמשיך לומר דברי תורה גם כאשר שוכחים או אינם מבינים אותם עד תום, שכן האותיות הן כלים שאליהם האור נמשך מאליו.

שאלות לשיחה

1. מדוע אומר המאמר שרצוא, אהבת ה' הלוהטת, עלול להפוך למקור יניקה לכוחות החיצוניים? מה דרוש לו כדי שיהיה קדוש?
2. כיצד מיישב המאמר את הסתירה לכאורה בין "והובא אל הכהן" לבין "ויצא הכהן"?
3. מדוע לימוד תורה לבדו אינו יכול לרפא את המצורע, ומה צריך לבוא לפניו?
4. מה הקשר בין לאה ורחל, אותיות המחשבה והדיבור, ה"שם טוב" וה"שם רע" של המצורע?
5. לפי המאמר, מדוע כדאי לומר דברי תורה גם בלי להבין אותם?

מקורות והפניות

הערות

פסקה 1

1 מבואר בע"ח שלי"י

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
דפוס שקלאוו תק"ס. לפנינו הוא שלי"ח. [כ].

2 מצורע חשוב כמת

התלמוד מונה ארבעה שנחשבים כמתים: עני, מצורע, סומא ומי שאין לו ילדים. כאן הוא מראה שהצרת היא מעין מוות — אובדן החכמה המחיה.

Nedarim 64b:6 נדרים ס"ד ב"ר

אמר רבי יהושע בן לוי: כל אדם שאין לו בנים — חשוב כמת, שנאמר: "הכה לי בנים ואם אין מתה אנכי". ותנא, ארבעה חשובין מת: עני, ומצורע, וסומא, ומי שאין לו בנים. עני — דכתיב: "כי מתו כל האנשים". מצורע — דכתיב: "אל נא תהי כמת". וסומא — דכתיב: "במחשכים הושבני כמתי עולם". ומי שאין לו בנים — דכתיב: "הכה לי בנים ואם אין מתה אנכי".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

נדרים סד, ב.

3 ימותו ולא בחכמה

"ימותו ולא בחכמה": הפסוק קושר בין מוות להעדר חכמה, ולכן מצורע, שנחשב כמת, איבד את אור החכמה.

Job 4:21 איוב ד':כ"א

הלא־נפס יתרם גם ימותו ולא בחכמה:

Is not their tent-cord plucked up within them? They die, and
'that without wisdom

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב ד, כא.

4 מצורע חשוב כמת וכתוב ימותו ולא בחכמה

ביאור הארז"ל לפרשה העוסקת בנגעים: סיבת הצרעת היא שהמוחין של ז"א מצד אבא, חכמה, אינם מתגלים; והוא מביא הן את הביטוי "נחשב כמת" והן את הפסוק "ימותו ולא בחכמה" כדי להראות זאת. אדמו"ר הזקן בונה את המאמר כולו על פרק זה.

Sefer Etz Chaim 38:7 עץ חיים ל"ח:ז

... הנה כונת דבריו הוא כי נגע הוא קדושה אלא שהוא דין קשה והנה הכהן הוא אבא ששהוא דוחה את רוח הטומאה אשר באדם או בבית המונגע והגורם לנגע זו הוא הצרעת אשר תרגומו סגירו ופי' סגירו דנהורא עלאה שהם מוחין דז"א דמצד אבא חכמה עלאה שלא נתגלו בז"א הוא גרמת הצרעת שהוא אחיות החצונים. וז"ס שארז"ל שהמצורע חשוב כמת כי כבר נתבאר אצלינו בענין האבלות כי הסתלקות מוחין עלאין דז"א דמצד אבא הוא גרמת המיתה וז"ס ימותו ולא בחכמה כי סיבת המיתה הוא לסבת חסרון החכמה שהם הוחין כנ"ל ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

5 זאת תהי

ההערה מציינת שזהו רישום (הנחה) של מאמר זה בידי אדמו"ר האמצעי, שנדפס בביאורי זוהר שלו: מקבילה המתעדת את אותו מאמר.

הערת קה"ת

הנחת כ"ק אדה"א בביאה"ז עב, א. ובדרך מצותיך מצות טומאת המצורע ק, א ואילך (ושם עם הגהות כ"ק אדמו"ר הצ"צ). והנחת הר"מ בן אדה"ז בסה"מ תקס"ה ע' תכג ואילך. ראה קונטרס לימוד החסידות ע' 19 וש"נ.

6 זאת תהי תורת המצורע

הפסוק הפותח את דיני התורה על טהרת המצורע. אדמו"ר הזקן יקרא את הביטוי "תורת המצורע" כרומו לכך שהתורה עצמה היא התרופה שלו.

Leviticus 14:2 ויקרא י"ד:ב

זאת תהי תורת המצורע ביום טהרתו והוכא אלהיכהן:

This shall be the law of the leper in the day of his cleansing:
he shall be brought unto the priest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא יד, ב.

פסקה 2

7 מוחין דאימא ומוחין דאבא

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Etz Chaim.

הערת קה"ת

ע' ע"ח ש' הולדת או"א וזו"ן פ"ד. [כ].

8 אם הבנים שמחה

"אם הבנים שמחה". אמא (כינה) היא האם ש"ילדיה" הם האהבה והשמחה שנולדות מתוך התכונות.

Psalms 113:9 תהילים קי"ג:ט

מושיבי עקרת הפית אִם־הַבָּנִים שְׂמִיחָה הִלְלוּ־קָה:

Who maketh the barren woman to dwell in her house As a
joyful mother of children. Hallelujah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיג, ט.

9 אי"ס ב"ה שורה בח"ע

ההערה מפנה להגהה בתניא, פרק 35, לעיקרון הנוכח כאן, שאור אין סוף ברוך הוא שורה בחכמה. הפרק עצמו פותח במטרת ירידת נשמות הבינונים — לגרום לאורו של ה' לשרות בתורה ובעבודה שלהם.

Tanya, Likkutei Amarim 35 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים ל"ה

הערת קה"ת

ראה תניא פל"ה בהג"ה.

10 וזהו ענין ההשתחוואות שבשמונה עשרה

בהערה מובאת נוסח מקביל: מי ששומע מרחוק שהמלך הגיע רץ אליו בכיסופים עזים; אך כשהוא מתקרב הוא נופל ארצה בהשתחווייה, בלי כוח להרים את ראשו, ומתבטל כליל — מצב שלמעלה מן הריצה הקודמת.

הדבר ממחיש מדוע ההשתחויה מבטאת את הביטול של החכמה, שלמעלה מרצוא.

הערת קה"ת

בס"מ תקס"ה עי תכה מביא משל ע"ז: "וה"ז כמו עדי"מ במלך ב"ו כששמע מרחוק שהמלך בא בעיר אזי רץ לקראתו במרוצה גדולה ותשוקה גדולה לראותו, אבל כיון שהגיע מקרוב אל המלך אזי נופל על הארץ בהשתחואה ואין בו רוח וכח להרים ראש נגדו שנתבטל לגמרי מכל וכל, שזהו למעלה מבחי' המרוצה שלו בתשוקה נפלאה קודם לכן".

11 מילות הפתיחה של מאמר שהרכיב האמצעי מצטט כדי להבחין בין רצוא לבין הביטול שלמעלה ממנו; הוא חוזר אליו בפסקה 18.

Isaiah 66:22 ישעיהו ס"ו:כ"ב

כִּי כְאֲשֶׁר הָשְׁמִים הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי נְאֻמִּי ה' כֵּן יַעֲמֵד זְרַעְכֶם וְרֵעְכֶם וְשִׁמְכֶם:

For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the L-RD, so shall your seed and your name remain

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

12 וכל העם רואים את הקולות

הפסוק שנאמר במתן תורה ופותח מאמר בתורה אור על רצוא ושוב, המובא שוב בפסקה 15.

Exodus 20:15 שמות כ':ט"ו

וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלֵּפִידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הַהָרָה עֹשֶׂה וַיֵּרָא הָעָם וַיִּנָּעוּ וַיַּצִּעְדּוּ מִרְחָק:

And all the people perceived the thunderings, and the lightnings, and the voice of the horn, and the mountain smoking; and when the people saw it, they trembled, and stood afar off.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 זאת חוקת התורה

פתיחת הלכות פרה אדומה, שהיא גם כותרת של מאמר בלקוטי תורה, חוקת, המצוטט כאן ובהמשך המאמר.

Numbers 19:2 במדבר י"ט:ב'

זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה ה' לְאֹמֶר דְּבַר אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עַל:

This is the statute of the law which the L-RD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

14 ועבד הלוי הוא

"והלוי הוא ישרת": כותרת של מאמר על עבודת הלויים, שפסקה 15 קושרת עם המוחין של מאמר.

Numbers 18:23 במדבר י"ח:כ"ג

וְעֹבֵד הַלֵּוִי הוּא אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהֵם יִשְׂאוּ עוֹנָם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם וּבְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחֲלוּ נַחֲלָה:

But the Levites alone shall do the service of the tent of meeting, and they shall bear their iniquity; it shall be a statute for ever throughout your generations, and among the children of Israel they shall have no inheritance.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 צאינה וראינה

"צאינה וראינה כנות ציון": כותרת של מאמר המצוטט כאן בשל העיסוק שלו ביין ובשמן.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג':יא

צֵאנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלָּה שְׁלֵמָה בְּעֵטְרָה שְׁעִטְרָה־לּוֹ אִמּוֹ בָּיוֹם הַתִּנָּתּוֹ וּבְיוֹם שְׂמִינַת לְבָבוֹ:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 ויין ישמח כו' להצהיל פנים משמן

"ויין ישמח לכב אנוש להצהיל פנים משמן". המאמר המצוטט מבחין בין שמחת היין לבין השמן של חכמה; המאמר חוזר לצירוף הזה בפסקה 15.

Psalms 104:15 תהילים ק"ד:ט"ו

וַיֵּין יִשְׂמַח לְכַב־אֲנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשְׁמֶן וְלֶחֶם לְכַב־אֲנוֹשׁ יִסְעֵד:

And wine that maketh glad the heart of man, Making the face brighter than oil, And bread that stayeth man's heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 וע"פ כי תבוא

המאמר על הנסכים עוסק באש שירדה על המזבח ובשרפים, מלאכים מיסוד האש האלוקית, העומדים תמיד בלחה ואינם נחים, משום שיש בהם יסוד אחד ומחשבה אחת בלבד. הדבר ממחיש את הרצוא הלוהט שהמאמר מעמיד בניגוד לביטול של החכמה.

הערת קה"ת

לקרית שלח מ, ב.

18 כי תבוא אל ארץ מושבותיכם

הפסוק הפותח את דיני הנסכים, שהוא גם כותרת של מאמר בלקוטי תורה, שלח.

Numbers 15:2 במדבר ט"ו:ב'

דְּבַר אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ מוֹשְׁבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land of your habitations, which I give unto you

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 3

19 אם רץ לבך שוב לאחד

ההערה מונה את אור התורה על פרשת יתרו בין המקומות העוסקים בביטוי "אם רץ לבך, שוב לאחד" ובנוסחיו.

הערת קה"ת

הקדמת ת"ז (ז, א). ועוד גי' שם: שוב לאחור. בס"י פ"א הגירסא: שוב למקום. וראה אוה"ת יתרו ע' תתקעח. ע' תתקפא. סה"מ תרנ"ט ע' ריא בהערה. בבליה"ז לאדה"א עב, ב. ובדרך מצותיך ק, ב מציין לס"י. אדמו"ר ציין ע"ז מסיי ב[לקו"ת] חקת נו, ב. [כ].

20 אם רץ לבך שוב לאחד

בהקדמה לתיקוני זוהר מופיע הביטוי בדיון באות אלי"ף שבשם; בהערת קה"ת מובאת שם הגרסה "שוב לאחור". אדמו"ר הזקן מפרש את היישוב

פסוקה 4

25 בד"ה וייצר את האדם

בעמודה הנזכרת מסביר תורה אור שנשמת האדם היא מחכמה עילאה, "בחכמה יסד ארץ", ושהאדם נוצר בשני שמות משום שהפער בין הנפש המדברת לגוף הדומם גדול כל כך; לאחר מכן פותח המאמר הסבר נוסף על "וייצר ה' אלקים את האדם" — המאמר שאליו מתייחס כאן הטקסט בעניין האותיות הנמשכות מחכמה.

הערת קה"ת

תו"א ד, א.

26 וייצר את האדם

"וייצר ה' את האדם": מילות הפתיחה של המאמר בתורה אור, המסביר כיצד האותיות נובעות מן החכמה העליונה.

Genesis 2:7 בראשית ב':ז

וַיִּצְרֶה ה' אֱלֹקִים אֶת־הָאָדָם עָפָר מִן־הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה:

Then the L-RD G-d formed man of the dust of the ground, and breathed into his nostrils the breath of life; and man became a living soul

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 5

27 שאת כנגד לאה ספחת בהרת כנגד רחל

האריז"ל מסביר שהשאת באה במקום האור האחד שמגיע ללאה, והספחת והבהרת באות במקום שני האורות שמגיעים לרחל; הוא אומר גם שלאיה ורחל קוראים "שם", ושהמצורע שמדבר לשון הרע גורם לקליפות, הנקראות "שם רע", להופיע למעלה במקומו.

Sefer Etz Chaim 38:7 עץ חיים ל"ח:ז

ונבאר פרשה נגעים ויתבאר קצת ביאורי רחל ולאה כתיב אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וגו' הנה האדם הוא ז"א שיש בו שם מ"ה דמילוי אלפיי"ן כמנין אדם וזהו סדר התחלקות השם הזה בו. הנה קצוץ של יו"ד כתר שבו י" חכמה שבו ה' בינה שבו ואל"ף של מילוי ה"א בדעת שלו וג' אותיות ואו"י בת"ת (שבו) בג"ש שבו כנועד וה"א אחרונה בנ"ה שהם ב' פלגי גופא וא' של מילוי ה"א הוא ביסוד שבו. והנה בהו"ה זו יש בה ג' אלפיי"ן בסוד המילוי ושלשתן הם בקו ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

28 בד"ה מראהם ומעשיהם

הטקסט מציין את המאמר הזה כמקור לצורת האל"ף, יו"ד, וי"ו ויו"ד. בקטע בעמודה המצוטטת מדובר בשני סוגי חסד: חסד דאצילות שבתוך סדר העולמות, וחסד עליון יותר שהוא שורשו בלבד, וכן בעלייה מדרגה לדרגה.

הערת קה"ת

תו"א סט, ג.

29 מראהם ומעשיהם

"מראהן ומעשיהן", מתוך חזון האופנים: כותרת מאמר בתורה אור המצוטט לעניין צורת האות אל"ף.

Ezekiel 1:16 יחזקאל א':ט"ז

מֵרָאָה הָאֹפָנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תְּרַשִּׁישׁ וְדָמוֹת אֶחָד לְאַרְבַּעַתָּו וּמֵרָאָהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּאֶשֶׁר יִהְיֶה הָאֹפֶן בְּתוֹךְ הָאֹפֶן:

23 לאה . . מחשבה

ההערה מונה מקומות אלה בסידור שבהם מוסבר שלא היה בחינת המחשבה.

הערת קה"ת

ראה סידור ס, ג, ט, א, קג, ג. תו"א ויצא כב, ד. מאמרי אדה"ז-פרשיות עי קנו. תקמ. תו"ה ויצא כז, ד. שער היחוד פל"ז. קהלת יעקב בערכו ט. לקמן לח, ד.

24 ס"ר אותיות התורה

ההערה מציגת חיבור קבלי זה כמקור לכך שבתורה שש מאות אלף אותיות.

הערת קה"ת

מגלה עמוקות אופן קפו.

כתנועה הבאה לאחר הריצה שכלב.

Tikkunei Zohar 7a:3 תקוני זוהר ז' א:ג

תַּנְיִינָא (יחזקאל א כו), וְעַל דְּמוֹת הַפֶּסַא דְּמוֹת כְּמִרְאָה אָדָם עָלְיוּ מְלַמְעָה דָא אִיהוּ יוֹד הָא וְאִו הָא כְּלִיל תִּשְׁעֵי נְקוּדִין, וְעִשְׂרָא שְׂכִינְתָא כְּלִילָא מְקַלְהוּ, וְכָלָא א, דְּלִית אָדָם בְּלָא א, וְכָלָא אִיהוּ עֲמוּדָא דְאֻמְצֵיתָא, אִיהוּ יְהוּ"ה דְּכָלִיל א, וְאִיהוּ שְׁמָא מְפָרֵשׁ דְּכָלִיל א לְאַחְזָא דָאָם רִץ לְבָר שׁוֹב לְאַחֹר.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

21 אם רץ לכך שוב לאחד

בספר יצירה נאמר: "אם רץ לכך, שוב למקום", והדבר נקשר לפסוק "והחיות רצוא ושוב" (יחזקאל א, יד), שהוא המקור למונחים רצוא ושוב.

Sefer Yetzirah 1:8 ספר יצירה א':ח

עשר ספירות בלימה בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר ואם רץ לכך שוב למקום שלכך נאמר והחיות רצוא ושוב. ועל דבר זה נכרת ברית:

Concerning the number ten of the spheres of existence out of nothing keep thy tongue from speaking and thy mind from pondering on it, and if thy mouth urges thee to speak, and thy heart to think about it, return! as it reads: "And the living creatures ran and returned," (Ezekiel 1, 14) and upon this was the covenant made

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

22 וזכור כלל זה שאין נעשה ב' פרצופים אלו לאה ורחל כאן אלא

אחר התגלות מוחין דאבא בז"א

הכלל של האריז"ל בביאורו לנגעים: האורות הבונים את לאה ורחל יוצאים כדי ליצור אותן רק כאשר המוחין מצד אבא מתלבשים בהן, שכן מוחין אלה דוחים את הכוחות החיצוניים.

Sefer Etz Chaim 38:7 עץ חיים ל"ח:ז

... ורחל באחור ז"א. והנה תמורת אלו יוצאין ג' מיני נגעים הנקרא שאת ספחת בהרת אשר מהם יניקת כל החצונים ואין שם נעשה פרצוף לאה ורחל וזכור כלל זה שאין נעשים ב' פרצופים אלו לאה ורחל כאן אלא אחר התגלות מוחין דאבא בז"א. ואל תתמה בזה כי הנגע איננה הטומאה עצמה רק בחי' דינין קשים קדושים אשר ממנו יניקת החצונים הטמאים ואינו נתקן אלא ע"י אהרן הכהן אבא עלאה וז"ל זוהר פי תזריע דמ"ט א"ר יצחק והא כתיב נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן א"ה דא קוב"ה א"ל ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

23 לאה . . מחשבה

ההערה מונה מקומות אלה בסידור שבהם מוסבר שלא היה בחינת המחשבה.

הערת קה"ת

ראה סידור ס, ג, ט, א, קג, ג. תו"א ויצא כב, ד. מאמרי אדה"ז-פרשיות עי קנו. תקמ. תו"ה ויצא כז, ד. שער היחוד פל"ז. קהלת יעקב בערכו ט. לקמן לח, ד.

24 ס"ר אותיות התורה

ההערה מציגת חיבור קבלי זה כמקור לכך שבתורה שש מאות אלף אותיות.

הערת קה"ת

מגלה עמוקות אופן קפו.

הזה ל"שם הרע" של הקליפות.

Genesis 11:4 בראשית י"א:ד'

וַיֹּאמְרוּ הֶבָה נִבְנֶה-לָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה-לָּנוּ שֵׁם פֶּן-נִפְזֹץ עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ:

And they said: 'Come, let us build us a city, and a tower, with its top in heaven, and let us make us a name; lest we be scattered abroad upon the face of the whole earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית יא, ד.

36 הנפילים היו בארץ כו' אנשי השם

הנפילים שלפני המבול נקראים "אנשי השם" — עוד "שם" הקשור לצד שאינו קדוש.

Genesis 6:4 בראשית ו':ד'

הַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ בְּיָמֵים הָהֵם וְגַם אַחֲרֵיהֶם וַאֲשֶׁר יָבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶל-בָּנוֹת הָאָדָם וַיָּלְדוּ לָהֶם הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מְעֹלָם אֲנָשֵׁי הַשָּׁם:

The Nephilim were in the earth in those days, and also after that, when the sons of nobles came in unto the daughters of men, and they bore children to them; the same were the mighty men that were of old, the men of renown

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

37 אנשי שם

מאתיים וחמישים הנשיאים שהצטרפו לקורח נקראים "קריאי מועד אנשי שם".

Numbers 16:2 במדבר ט"ז:ב'

וַיָּקֻמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי־שִׁשְׁיָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאָתַיִם נְשִׂאֵי עֵדָה קְרִיאֵי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי־שָׁם:

and they rose up in face of Moses, with certain of the children of Israel, two hundred and fifty men; they were princes of the congregation, the elect men of the assembly, men of renown

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר טז, ב.

38 שמאלא אתכליל תדיר בימינא קרח בעי לאחלא

בתחילת פרשת קורח אומר הוזהר שאהרן הוא הימין והלוויים הם השמאל; השמאל נכלל תמיד בימין, וקורח ביקש להפוך את הסדר הזה. אדמו"ר הוקן מפרש שקורח רצה שהרצוא של הלוויים יעמוד בפני עצמו.

Zohar, Korach 1:1-5 ספר הזהר, קרח א':א-ה'

R. Judah said: 'The left should always be embraced in the right. Korah sought to change the order fixed both above .and below, and therefore he perished both above and below

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

39 נאמר כאן אנשי השם ונאמר להלן קראי מועד אנשי שם

מן הביטוי המשותף לומד המדרש שמחלוקת חמורה כחטא של דור המבול. כאן הוא קושר את ה"שם" לפירוד שמזין את הקליפות.

Bereshit Rabbah 26:7 בראשית רבה כ"ו:ז'

... כי נר מצוה ותורה אור. רבי אחא בשם רבי יהושע בן לוי אמר: קשה היא המחלוקת, כדור המבול. נאמר כאן אנשי השם ונאמר להלן (במדבר טז): נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם.

The appearance of the wheels and their work was like unto the colour of a beryl; and they four had one likeness; and their appearance and their work was as it were a wheel within a wheel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 ובד"ה להבין ביאור ענין האבות

בהסבר מדוע האבות נקראים מרכבה, המאמר מסביר שאדם כולל שלושה קווים בצורת אל"ף: יו"ד בראשה, יו"ד בסופה וקו באמצע. זו צורת האל"ף שאלה מתייחס כאן הטקסט.

הערת קה"ת

תו"א עב, ד.

31 מצורע מוציא שם רע

ריש לקיש דורש את הפסוק "זאת תהיה תורת המצורע" כ"תורתו של מוציא שם רע". אדמו"ר הוקן מסביר את משחק המילים באמצעות ה"שם" של האותיות הקדושות.

Arakchin 15b:9-10 ערכין ט"ו ב:ט"י

אמר ריש לקיש: מאי דכתיב "זאת תהיה תורת המצורע"? זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע. ואמר ריש לקיש: מאי דכתיב "אם ישך הנפש בלא לחש ואין יתרון לבצעל הלשון"? לעתיד לבא מתקבצות כל החיות וקאות אצל נחש, ואומרות: ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך? אומר להם: וכי מה יתרון לבצעל הלשון?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

32 כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה

חיבור קבלי שההערה מונה, לאחר הקדמת הרמב"ן, כמקור ללימוד שכל התורה כולה היא שמותיו של הקדוש ברוך הוא.

Zohar II, 87a זח"ב פז, א

הערת קה"ת

רמב"ן בהקדמתו עה"ת. יונת אלם פכ"ט. ועד"ז זח"ב פז, א. וככ"מ. ובהבא להלן ראה גם לקו"ש ח"י ע' 82. על"ק בפנחס עו, ריש ע"כ. [כ].

33 בד"ה לסוסתי ברכבי פרעה

המאמר מצטט את הוזהר, שלפיו פרעה הוציא תחילה סוסות ואחר כך הפך את הסדר והקדים זכרים לנקבות. הוא מסביר שהאותיות נקראות סוסים: כשם שסוס נושא את רוכבו למקומות שלא היה מגיע אליהם לבדו, כך האותיות, אף שהשכל מכוון אותן, נושאות אותו הלאה.

הערת קה"ת

תו"א סג, ד "כמו פרעה העמיד תחלה סוסים נקבות ואח"כ היפך זכרים קודם לנקבות כמ"ש בזהר פ' בשלח (ד' מז).

34 לסוסתי ברכבי

"לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך רעייתי": כותרת המאמר בתורה אור המצוטט כאן.

Song of Songs 1:9 שיר השירים א':ט'

לְסֹסְתִי בְרֻכְבִּי פְרָעָה דְּמִיתִיךְ רַעֲיָתִי:

I have compared thee, O my love, To a steed in Pharaoh's chariots

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

35 ונעשה לנו שם

בוני מגדל בבל ביקשו "לעשות להם שם"; אדמו"ר הוקן קושר את ה"שם"

44 בד"ה חוקת התורה

הטקסט מפנה לשם להרחבה בעניין השם. בקטע בעמודה המצוטטת מדובר בכוח התאווה של הנפש הבהמית, ששורשו בקדושה, ולכן באמצעות תשובה אפשר להפוך אותו מקצה אחד לקצהו האחר, כך שישתוקק לה.

הערת קה"ת
לקמן חקת נז, ד.

45 הערת קה"ת מפנה ל: Zohar, Korach 1:3 למילים האלה.

Zohar, Korach 1:3 ספר הזהר, קרח א:ג'

פסקה 6

46 והובא אל הכהן

"ויובא אל הכהן": השלב הראשון בטהרתו של המצורע, שהדמו"ר הזקן מפרש כהמשכת אור אבא לפעול.

Leviticus 14:2 ויקרא י"ד:ב'

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן:

This shall be the law of the leper in the day of his cleansing:
he shall be brought unto the priest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

47 הכהן — ע"פ בהעלותך

שם מוסבר שהשמן הוא חכמה, ושהתורה, חכמה עילאה, נקראת שמן; חכמה היא בחינת ביטול. דברי עץ חיים ש"סוד אבא אורח" מתבארים כהמשכת כוח הביטול גם אל מה שנפרד. כך מתבססת ההבנה שהכהן הוא הממשיך את אור אבא.

הערת קה"ת
לקו"ת בהעלותך לב, א.

48 בהעלותך את הנרות

הציווי לאהרן להדליק את נרות המנורה; המאמר על כך בלקוטי תורה מסביר שהשמן הוא חכמה, והכהן ממשיך אותו למטה.

Numbers 8:2 במדבר ח:ב'

דבר אל־אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת־הַנֵּרוֹת אֶל־מֹול פְּנֵי הַמִּנְוָה יֹאֲדִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת:

Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest' the lamps, the seven lamps shall give light in front of the
'candlestick

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

49 יעקב אותיות יבקע

שם נקראת ההמשכה בשם יעקב, משום שבשם יעקב מצויות אותיות "יעקב", על פי פסוקים כגון "יעקב צורים במדבר" ו"אז יבקע כשחר אורח": כשם שהשחר בוקע את חשכת הלילה, כך בחינת יעקב בוקעת את ההעלם ומאירה בגלוי.

הערת קה"ת
נסמן לעיל ח, ד.

50 עור בעד עור

"עור בעד עור": כאן הדברים מוסבים על לאה ורחל, הדבוקות ב"עורו" של זיא כלבושים החיצוניים שלו.

Job 2:4 איוב ב:ד'

וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמֶר עֹר בְּעֵד־עֹר וְכָל אֲשֶׁר לְאִישׁ יִתֵּן בְּעֵד נַפְשׁוֹ:

And Satan answered the L-RD, and said: 'Skin for skin, yea, all that a man hath will he give for his life

The giants were on the earth in those days, and also there—"after, when the children of the great ones consorted with the daughters of man, and they bore them children; they are the mighty who were from ancient times, the men of renown" (Genesis 6:4). "The giants were on the earth in those days." They were called by seven names: Eimim, Refa'im, Giborim, Zamzumim, Anakim, Avim, Nefilim. Eimim - as anyone who saw them, fear of them [eimatan] would descend upon them. ... Refa'im - as anyone who saw them, his

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

40 קראו שם פרעה

"ויקראו שם: פרעה מלך מצרים שאון". אדמו"ר הזקן מביא פסוק זה כדי לפרש את המילה "שם" כ"שם".

Jeremiah 46:17 ירמיהו מ"ו:י"ז

קְרָאוּ שֵׁם פְּרַעַה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם שְׁאוֹן הָעֶבֶר הַמוֹעֵד:

They cried there: 'Pharaoh king of Egypt is but a noise; He
'hath let the appointed time pass by

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
ירמ"י מו, יז.

41 שם ימותו

"במדבר הזה יתמו, ושם ימותו" נאמר על דור המרגלים; המילה "שם" קושרת בין עניין ה"שם" למוות.

Numbers 14:35 במדבר י"ד:ל"ה

אֲנִי ה' דִּבַּרְתִּי אֶסִּילָא זֹאת אֶעֱשֶׂה לְכָל־הָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת הַנוֹעֲדִים עָלַי בְּמִדְבַּר הַזֶּה יִתְּמוּ וְשָׁם יָמוּתוּ:

I the L-RD have spoken, surely this will I do unto all this evil congregation, that are gathered together against Me; in this wilderness they shall be consumed, and there they shall
'die

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
במדבר יד, לה.

42 מצורע חשוב כמת

התלמוד מונה את המצורע בין מי שנחשבים למתים, ובכך נסגר המעגל עם פתיחת המאמר.

Nedarim 64b:6 נדרים ס"ד ב:ו'

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לֹוִי: כָּל אִדָּם שְׁאִין לוֹ בָּנִים — חָשׁוּב כְּמֵת, שְׁנֶאֱמַר: "הִכָּה לִי בָנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנִכִּי". וְתִנָּא, אַרְבָּעָה חֲשׁוּבִין מֵת: עָנִי, וּמְצֹרֵעַ, וְסוּמָא, וּמִי שְׁאִין לוֹ בָּנִים. עָנִי — דְּכַתִּיב: "כִּי מֵתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים". מְצֹרֵעַ — דְּכַתִּיב: "אֵל נָא תְּהִי כְּמֵת". וְסוּמָא — דְּכַתִּיב: "בְּמַחֲשָׁכִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמֵתִי עוֹלָם". וּמִי שְׁאִין לוֹ בָּנִים — דְּכַתִּיב: "הִכָּה לִי בָנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנִכִּי".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

43 הנפילים היו בארץ

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת
שם ו, ד.

55 שהתורה עץ חיים היא והיא רפואתו

בתנחומא על הפסוק "זאת תהיה תורת המצורע" נאמר שהתורה היא עץ החיים והרפואה ללשון הרע, כפי שנאמר: "מרפא לשון עץ חיים".

Midrash Tanchuma, Metzora 2:1 מדרש תנחומא, מצורע ב'א'

... מנות וחיים ביד לשון וגו' (משלי יח, כא), הכל תלוי בלשון. זכה, לחיים, נתחייב, למות. עסק בתורה בלשונו, זכה לחיים. שהתורה עץ חיים, שנאמר: עץ חיים היא למחזיקים בה (שם ג, יח). והיא רפואתו של לשון הרע, שנאמר: מרפא לשון עץ חיים, וסלף בה שבר ברוח (שם טו, ד). ואם עסק אדם בלשון הרע, מתחייב בנפשו, למות. שקשה לשון הרע כשפיכת דמים. שכל ההורג, אינו הורג אלא נפש אחת. והמספר לשון הרע, הורג שלשה, האומר...

This shall be the law of the leper." This text is" (Lev. 14:2) related (to Prov. 18:21), "Death and life are in the power of the tongue." Everything depends on the tongue. [If] one is acquitted, he is acquitted for life; [if] one is not acquitted, he is condemned to death. [If] one is engaged in Torah with his tongue, he is acquitted for life, inasmuch as the Torah is a tree of life, as stated (in Prov. 3:18), "[Wisdom] is a tree of ... life to those who take hold

Midrash Tanchuma -- Torat Emet (Public Domain) • Townsend 1989 translation of Midrash Tanhuma, S. Buber Recension, edited and supplemented by R. Francis Nataf (CC-BY)

56 טוב שם משמן טוב

"טוב שם משמן טוב"; אדמו"ר הזקן דורש את המ"ם במשמעות "מן": השם הטוב בא מן השמן הטוב, חכמה.

Ecclesiastes 7:1 קהלת ז'א'

טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו:

A good name is better than precious oil; And the day of death than the day of one's birth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

קהלת ז, א.

57 טוב שם משמן טוב

בוהר על פרשת יתרו, המצוטט כאן, נאמר: "השם הקדוש בא מן השמן, להתברך ולהאיר את המנורות הקדושות", והוא מזהה שמן זה עם "השמן הטוב" שבתהילים 133:2.

Zohar, Yitro 24:431-26:441 ספר הזהר, יתרו כ"ד:תל"א-כ"ו:תמ"א

R. Abba derived the same lesson from the words from this commandment: "Thou shalt not make... any graven image (pesel)", which he connected with the verse, "Hew (pesal) thee two tables of stone" (Ex. 34, 1), interpreting thus: "Thou shalt not 'hew' unto thee another Torah, which thou neither knowest [from books], nor hast learnt from thy master; for I the L-rd thy G-d am a jealous G-d and shall punish thee in the world to come when thy soul shall long to enter into the ... spheres of glory and

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

58 שמן הטוב

"כשמן הטוב על הראש" — כאן דימוי לחכמה העליונה, התורה.

Psalms 133:2 תהילים קל"ג:ב'

כשמן הטוב על־הראש יֵרֵד על־תִּנְקֹן וְזֶן־אֶהְרֹן שִׁירֵד עַל־פִּי מְדוֹתָיו:

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב ב, ד.

51 ה' מלך גאות

"ה' מלך, לבש גאות": המלכות כלבוש, בדומה ללבושי המחשבה, הדיבור והמעשה.

Psalms 93:1 תהילים צ"ג:א'

ה' מֶלֶךְ גָּאוֹת לָבַשׁ לְבָשׁ ה' עוֹ הַתְּאֹזֵר אֶת־תְּכוֹן תִּבְלַת־מוֹט:

The L-RD reigneth; He is clothed in majesty; The L-RD is clothed, He hath girded Himself with strength; Yea, the world is established, that it cannot be moved

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים צג, א.

פסקה 7

52 זאת תהיה תורת המצורע

הפסוק מדבר על "תורת" המצורע; עץ חיים שומע בו את התורה עצמה כתרופה עבורו.

Leviticus 14:2 ויקרא י"ד:ב'

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והוא אֶל־הַכֹּהֵן:

This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

53 כי כל בחיי היותו מצורע הוא לסבת הסתלקות מוחין דמצד אבא

חכמה הנק' תורה

דברי האריז"ל, המצוטטים כאן כמעט מילה במילה: הצרעת נגרמת מהסתלקות המוחין מצד אבא, חכמה, הנקרא תורה; לכן תיקונה הוא רק באמצעות לימוד תורה, והפסוק אומר "תורת המצורע" ולא "טהרת המצורע".

Sefer Etz Chaim 38:7 עץ חיים ל"ח:ז'

... אנו מכנים אותו בבחי' אהי"ה דאלפ"ן ג"כ. ואמנם אינה הבינה עצמה רק המילוי שלה לבד הנכנס בסוד מוחין דזעיר אנפין וממלא חללי דגולגולתא. גם נלע"ד שמעתי כי זהו ענין אומרו זאת תהיה תורת המצורע כי כל בחי' היותו מצורע הוא לסבת הסתלקות מוחין דמצד אבא חכמה הנקרא תורה כנוודע ואם כן אין תיקונו אלא על ידי עסק התורה כמארו"ל לכן אמר תורת המצורע ולא אמר זאת טהרת המצורע או כיוצא. והנה כיון שהסבה אל הצרעת והנגע הוא הסתלקות מוחין דז"א דמצד אבא לכן והוא אל אהרן הכהן שהוא ימשיך...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

פסקה 8

54 מרפא לשון עץ חיים

"לשון מרפא עץ חיים"; המדרש דורש זאת כך: ריפוי לשון הרע הוא עץ החיים — התורה.

Proverbs 15:4 משלי ט"ו:ד'

מֶרְפָּא לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים וְסִלְף בָּהּ שֶׁבֶר בְּרוּחַ:

A soothing tongue is a tree of life; But perverseness therein is a wound to the spirit

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Thine ointments have a goodly fragrance; Thy name is as
ointment poured forth; Therefore do the maidens love thee
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הילקוט על הפסוק שואל מהי התרופה למי שמדברים לשון הרע, ומשיב
שאם הוא תלמיד חכם, עליו לעסוק בתורה, "עץ החיים".

Yalkut Shimoni on Nach 953:1 ילקוט שמעוני על נ"ך תתקנ"ג:א'

פסוקה 9

66 ביום טהרתו

"ביום טהרתו", מתוך הפסוק הפותח; הוזהר מסכיר שהטהרה נעשית
באמצעות התורה.

Leviticus 14:2 ויקרא י"ד:ב'

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והוכא אליהם:

This shall be the law of the leper in the day of his cleansing:
he shall be brought unto the priest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

67 לא אתדכי בר נש לעלמין אלא במילין דאורייתא

הוזהר על פרשת קדושים, המצוטט בטקסט: אדם נטהר רק באמצעות דברי
תורה, שאינם מקבלים תומאה.

Zohar, Kedoshim 1:6-3:13 ספר זוהר, קדושים א':ג'-ג':י"ג

Therefore it is that words of the Torah are not susceptible to
uncleanness,lv. T. B. Berachoth, 22a. because it can itself
purify those who are unclean. We know this from the verse:
'."The fear of the L-rd is clean, enduring for ever" (Ps. 19, 9)

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסוקה 10

68 ואסוותא באורייתא אשתכח

המשך דברי זוהר על פרשת קדושים: הרפואה נמצאת בתורה, כמו
שנאמר: "רפאות תהי לשרך".

Zohar, Kedoshim 1:6-3:13 ספר זוהר, קדושים א':ג'-ג':י"ג

Therefore it is that words of the Torah are not susceptible to
uncleanness,lv. T. B. Berachoth, 22a. because it can itself
purify those who are unclean. We know this from the verse:
'."The fear of the L-rd is clean, enduring for ever" (Ps. 19, 9)

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

69 וע"ש בפ"י הרמ"ז

ההערה מציינת את מקום פירושו של הרמ"ז, המסוכס כאן: שורש התורה
במוחא סתימאה, שבו מלובשת גבורה דעתיק, מקור המתקת הדינים.

הערת קה"ת

פ, א.

70 נמשך — ועמשי"ל פי תזריע

לעיל, בפרשת תזריע, דן אדמו"ר הזקן בכוחם של התנאים והאמוראים
לחולל ניסים גדולים בזכות עיסוקם בתורה, כפי שנוכר כאן.

הערת קה"ת

כב, ג.

71 והובא אל הכהן

גם בכוחה של התורה, עדיין צריך להביא את המצורע אל הכהן, כלומר, אל

It is like the precious oil upon the head, Coming down upon
the beard; Even Aaron's beard, That cometh down upon the
collar of his garments

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלג, ב.

59 בד"ה ואלה שמות

המאמר "ואלה שמות" בתורה אור, שאליו מפנה הטקסט בעניין לשון הוזהר
"לאתקנא רוא דשמייה".

הערת קה"ת

תו"א מט, ד ואילך. אוה"ת שמות

60 ואלה שמות

"ואלה שמות": כותרת של מאמר בתורה אור המצוטט כאן בעניין תיקון
השם.

Exodus 1:1 שמות א':א'

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ כָּאוּ:

NOW THESE are the names of the sons of Israel, who came
into Egypt with Jacob; every man came with his household

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

61 ובד"ה משה ידבר

המאמר פותח בשאלה מה דיבר משה ומה ענה ה', שהרי את שתי הדיברות
הראשונות שמעו מפי ה' עצמו, ומה הוסיפה נתינת התורה, בהתחשב בכך
שאברהם קיים את התורה כולה עוד לפני שניתנה.

הערת קה"ת

תו"א סז, ד.

62 משה ידבר

"משה היה מדבר וה' יענהו בקול": כותרת של מאמר בתורה אור על מתן
תורה.

Exodus 19:19 שמות י"ט:י"ט

וַיְהִי כֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד מִשֵּׁה יִדְבַּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל:

And when the voice of the horn waxed louder and louder,
Moses spoke, and G-d answered him by a voice

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 שמן משחת קודש

"שמן המשחה" ששימש למשיחת המשכן והכוהנים; כאן כינוי לחכמה
הנמשכת על ידי התורה והמצוות.

Exodus 30:25 שמות ל"ב:ה'

וַעֲשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מְשַׁחַת־קֹדֶשׁ רֶקֶחַ מְרֻקָּחַת מֵעֵשֶׂה רֶקֶחַ שֶׁמֶן מְשַׁחַת־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה:

And thou shalt make it a holy anointing oil, a perfume com-
pounded after the art of the perfumer; it shall be a holy
anointing oil

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות ל, כה.

64 שמן תורק שמך

"שמן תורק שמך": שמן ושם יחד, אותו צירוף כמו "טוב שם משמן טוב".

Song of Songs 1:3 שיר השירים א':ג'

לְרִיחַ שְׁמִנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תִּרְקַח שְׁמֶךָ עַל־כֵּן עֲלָמוֹת אֲהַבּוּךָ:

76 בע"ח

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
שלי"ח שי לאה ורחל פ"ח [פ"ז]. [כ].

77 כי ע"י הראותו אל הכהן התחתון גורם למעלה שאותם האורות

הסבר הארז"ל, המובא כאן: הבאתו לפני הכהן התחתון גורמת לאורות החסדים מאמא, שיצאו החוצה והפכו לנגעים, לחזור למקומם, "מטי ולא מטי", וכך הכוחות החיצוניים אינם יכולים לאחוז בהם.

Sefer Etz Chaim 38:7 עץ חיים ל"ח:ז

... ונלע"ד ששמעתי פירוש זה של והובא אל אהרן באופן אחר והוא במ"ש בזוהר פרשה תזריע דמ"ט ע"ב אוף הכא דיכנסון ליה לכהנא לדכאה ליה ויעלון מלה קמיה כו' והוא ע"ד מ"ש בענין ביאור נתינת תרומה גדולה לכהן שביארנו שהוא חזרת אור אל מקומו בז"א וכן הכונה כאן כי ע"י הראותו אל הכהן התחתון גורם למעלה שאותם האורות של החסדים של מוחין דמצד אמא היוצאין לחוץ ואז שם נעשין בחוץ בחינת נגעים כמ"ש בע"ה וע"י הראותו אל הכהן גורם למעלה שאותן האורות יחזרו למקומם תוך הו"א ויתחברו עם שורשם שהיא ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

פסוקה 12

78 תשובה באותו מקום

התלמוד מגדיר את בעל התשובה האמיתי כמי שניצב מול אותו פיתוי "עם אותה אישה, באותו זמן, באותו מקום" וניצל ממנו. אדמו"ר הזקן לומד מכך שהתיקון צריך להיעשות במקום שבו היה הפגם — כבינה של אימא.

Yoma 86b:8-9 יומא פ"ו ב:ח-ט

היכי דמי בעל תשובה? אָמַר רב יהודה: כְּגוֹן שֶׁבָּאת לִידּוֹ דְּבַר עֲבִירָה פַּעַם רִאשׁוֹנָה וְשָׁנִיָּה וְנִיָּצַל הֵימָּנָה. מִחֻי רַב יְהוּדָה: בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה, בְּאוֹתוֹ פֶּרֶק, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם. אָמַר רַב יְהוּדָה, רַב רַמִּי — כְּתִיב: "אִשְׁרֵי נָשִׁי פָּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה", וְכִתִּיב: "מְכַסֶּה פֶּשַׁעוֹ לֹא יִצְלִיחַ!" לֹא קִשְׁיָא: הָא בְּחֲטָא מְפּוֹרָשָׁם, הָא בְּחֲטָא שְׂאִינּוּ מְפּוֹרָשָׁם. רַב זוּטְרָא פֶּר טוֹבִיָּה אָמַר רַב נַחֲמָן: כָּאֵן בְּעִבְרִית שְׂבִין אָדָם לְחִבְרִי, כָּאֵן בְּעִבְרִית שְׂבִין אָדָם לְמִקּוֹם.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

יומא פו, ב וש"ג.

פסוקה 13

79 ואם רץ לבך שוב לאחד

ההערה מפנה לדיון הקודם בביטוי זה בפרשת תזריע. הקטע שם מביא את תשובת המגיד לשאלה מדוע הו"י היא בתפארת: בעולם התווה כל מידה עמדה בפני עצמה, ואילו בעולם התיקון המידות מתחברות. מידות מנוגדות, כמו חסד וגבורה, יכולות להתחבר רק כאשר אור אין סוף מאיר בהן ומביא אותן לביטול.

הערת קה"ת

נסמן לעיל כג, ג.

80 ואם רץ לבך שוב לאחד

הביטוי מן ההקדמה לתיקוני זוהר, המציין כאן את חיבור הרצוא של אמא

הביטול.

Leviticus 14:2 ויקרא י"ד:ב'

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל־הכהן:

This shall be the law of the leper in the day of his cleansing:
he shall be brought unto the priest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

72 הגמרא מסיקה שמי שאומר שאין לו אלא תורה, אין לו אפילו תורה; הטקסט עצמו מביא את הדברים. אדמו"ר הזקן מיישם זאת על לימוד תורה הנתפס כישות נפרדת, ללא ביטול.

Yevamot 109b:4 יבמות ק"ט ב:ד'

עֲרַבִּי שְׁלִצִּיּוֹן — דְּעֲבָדִי שְׁלוֹף דּוּץ. תּוֹקַע עֲצָמוֹ לְדָבָר הֶלְכָּה — דְּתַנְיָא, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל הָאוֹמֵר אֵין לוֹ תוֹרָה — אֵין לוֹ תוֹרָה. פְּשִׁטָּא! אֶלָּא: כָּל הָאוֹמֵר אֵין לוֹ אֶלָּא תוֹרָה — אֵין לוֹ אֶלָּא תוֹרָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

פסוקה 11

73 והובא אל הכהן

"והובא אל הכהן": המחצית הראשונה של הסתירה לכאורה.

Leviticus 14:2 ויקרא י"ד:ב'

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל־הכהן:

This shall be the law of the leper in the day of his cleansing:
he shall be brought unto the priest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

74 ויצא הכהן אל מחוץ למחנה

"ויצא הכהן אל מחוץ למחנה": הפסוק הבא, שנראה כאומר את ההפך.

Leviticus 14:3 ויקרא י"ד:ג'

וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה נִרְפָּא נִגְעֵי־הַצֹּרַעַת מִן־הַצֹּרַעַת:

And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in
the leper

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא יד, ג.

75 והובא אל הכהן והועלה מיבעי ליה

הזוהר על פרשת תזריע שואל מדוע נאמר "והובא" ולא "והובא למעלה", ומשיב מן הפסוק "והובא את בדיו בטבעות" (שמות כו, ז), שהוא מובא אל הכהן כדי להיטהר.

Zohar, Tazria 25:134-27:143 ספר זוהר, תזריע כ"ה:קל"ד-כ"ז:קמ"ג

R. Isaac said: 'We have learnt as follows. "Plague" means stern judgement impending over the world. "Leprosy" means the shutting out from the world of the supernal light and goodness. "When it shall be in a man": this is he that is called "man". "He shall be brought unto the priest": this is the earthly priest, who is qualified to open what has been shut up and to kindle the lights, that blessings may through him be spread above and below, and the plague be removed ... and the light of

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר יח, כג.

85 שואתן האורות יחזרו למקומן כו' בבחי' מטי ולא מטי

"מטי ולא מטי" שבספר עץ חיים: האורות מסתלקים וחוזרים כדי להיבדק למקומם; אדמו"ר הזקן מזהה זאת עם רצוא ושוב.

Sefer Etz Chaim 38:7 עץ חיים ל"ח:ז

... ונלע"ד ששמעתי פירוש זה של והובא אל אהרן באופן אחר והוא במ"ש בזהר פרשה תזריע דמ"ט ע"ב אוף הכא דיכנסון ליה לכהנא לדכאה ליה ויעלון מלה קמיה כו' והוא ע"ד מ"ש בענין ביאור נתינת תרומה גדולה לכהן שביארנו שהוא חזרת אור אל מקומו בז"א וכן הכונה כאן כי ע"י הראותו אל הכהן התחתון גורם למעלה שואתן האורות של החסדים של מוחין דמצד אמא היוצאין לחוץ ואז שם נעשין בחוץ בחינת נגעים כמ"ש בע"ה וע"י הראותו אל הכהן גורם למעלה שואתן האורות יחזרו למקומם תוך הז"א ויתחברו עם שורשם שהיא ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

86 בדי"ה וכל העם רואים את הקולות

שם מוסברים רצוא ושוב כאש ומים, השלולים יחד "במרומי": יסוד האש נמצא בלב, מקום הצימאון, שהוא הרצוא, כמאמר "אם רץ לכך" — "לכך" דווקא — והוא מתעורר באמצעות בינה. עוד מובאת השוואה בין "רצוא ושוב" של החיות לבין ה"הלוך ונסוע" הנעלה יותר של אברהם.

הערת קה"ת

תו"א עג, ד.

87 וכל העם רואים את הקולות

כותרת המאמר שבתורה אור על רצוא ושוב המצוטט כאן.

Exodus 20:15 שמות כ':ט"ו

וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלְפִידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הַקֶּהָר עֲשׂוּ וַיֵּרָא הָעָם וַיִּנָּעוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרָחֵק:

And all the people perceived the thunderings, and the lightnings, and the voice of the horn, and the mountain smoking; and when the people saw it, they trembled, and stood afar off.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

88 ויצא הכהן

"ויצא הכהן": השלב השני, לאחר "והובא אל הכהן".

Leviticus 14:3 ויקרא י"ד:ג

וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נִגַע־הַצֹּרַעַת מִן־הַצֹּרַע:

And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 16**89 שמע ישראל**

"שמע ישראל": אדמו"ר הזקן מחלק את המילה "שמע" ל"שם" ו"יע".

Deuteronomy 6:4 דברים ו':ד

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הָאֱלֹהִינוּ הָאֶחָד:

עם הביטול של אבא.

Tikkunei Zohar 7a:3 תקוני זוהר ז' א:ג

תְּנִינָא (יחזקאל א כו), וְעַל דְּמוֹת הַפֶּסַח דְּמוֹת כְּמִרְאָה אָדָם עָלִיו מְלַמְעָה דָא אִיהוּ יוֹד הָא וְאֵו הָא כְּלִיל תִּשְׁעָ נְקוּדִין, וְעִשְׂרָא שְׂכִינְתָא כְּלִילָא מְקַלְחָ, וְכָלָא א, דְּלִית אָדָם בְּלָא א, וְכָלָא אִיהוּ עֲמוּדָא דְאֶמְצִיעָתָא, אִיהוּ יְהוּ"ה דְּכָלִיל א, וְאִיהוּ שְׁמָא מְפָרֵשׁ דְּכָלִיל א לְאַחְזָא דָאָם רִץ לְבָר שׁוֹב לְאַחֹר.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

פסוק 14**81 ממעמקים קראתיך**

"ממעמקים קראתיך, ה'": את המילה "ממעמקים", בלשון רבים, מפרשים כשני המעמקים של אבא ואמא.

Psalms 130:1 תהילים ק"ל:א

שִׁיר הַמַּעֲלֹת מִמַּעַמְקִים קָרָאתִיךָ ה'

A Song of Ascents. Out of the depths have I called Thee, O L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קל, א.

פסוק 15**82 צאינה וראינה**

כותרת המאמר המצוטטת שוב כאן.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג':יא

צֵאנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה־לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שְׂמֻחָת לְבָו:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

83 ויין ישמח כו' להצהיל פנים משמן

יין המשמח ושמן המבהיק את הפנים: נושא המאמר המצוטט.

Psalms 104:15 תהילים ק"ד:ט"ו

וַיֵּיזוּ יִשְׁמַח לִכְבִּיאָנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשְׁמֶן וְלֶחֶם לִכְבִּיאָנוֹשׁ יִסְעֵד:

And wine that maketh glad the heart of man, Making the face brighter than oil, And bread that stayeth man's heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 ועבד הלוי הוא

"והלוי הוא יעבד": עבודת הלויים, המתפרשת כהמשכת מוחין דאמא באמצעות שירה.

Numbers 18:23 במדבר י"ח:כג

וְעַבְד הַלְוִי הוּא אֶת־עֲבַדַּת אֹהֶל מוֹעֵד וְהֵם יִשְׂאוּ עוֹנֵם חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם וּבְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נַחֲלָה:

But the Levites alone shall do the service of the tent of meeting, and they shall bear their iniquity; it shall be a statute for ever throughout your generations, and among the children of Israel they shall have no inheritance

פסקה 17

94 בד"ה ראה אנכי

המאמר שאליו מפנה הטקסט בעניין נחל איתן. בפתיחתו מוסבר שלכל יהודי יש ממד פנימי וממד חיצוני, ושבעת מתן תורה נמשך שם הוי' אל הממד הפנימי של כל נשמה, "פנים בפנים".

הערת קה"ת
לקו"ת ראה יח, א.

95 ראה אנכי

"ראה, אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה": הכותרת של המאמר בלקוטי תורה המצוטט כאן.

Deuteronomy 11:26 דברים י"א:כ"ו

רְאֵה אֲנֹכִי נֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה:

:Behold, I set before you this day a blessing and a curse

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

96 נחל איתן

"נחל איתן", שאליו מובאת העגלה הערופה; המאמר מפרש אותו כזרימה הנובעת מהייחוד של חכמה ובינה.

Deuteronomy 21:4 דברים כ"א:ד'

וְהוֹרְדוּ וְקָנְי הָעִיר הַהִוא אֶת־הָעֵגְלָה אֶל־נַחַל אֵיתָן אֲשֶׁר לֹא־יֵעָבֵד בוֹ וְלֹא יִזְרַע וְעֲרֹפ־שָׁם אֶת־הָעֵגְלָה בְּנַחַל:

And the elders of that city shall bring down the heifer unto a rough valley, which may neither be plowed nor sown, and shall break the heifer's neck there in the valley

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים כא, ד.

97 והנה נרפא

"והנה נרפא נגע הצרעת": התוצאה של יציאת הכהן אל המצורע.

Leviticus 14:3 ויקרא י"ד:ג'

וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֲוִיז לַמַּחֲנֶה וַרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע־הַצִּרְעַת מִן־הַצִּרְוֹעַ:

And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

98 זאת תהיה תורת המצורע

הפסוק הפותח, שבו מוסברת כעת המילה "ויהי" כתורה שנעשית שלמה לאחר תשובה.

Leviticus 14:2 ויקרא י"ד:ב'

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והוכא אל־הכהן:

This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 18

99 כי כאשר השמים החדשים

"כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה": כותרת המאמר המשווה בין

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ו, ד.

90 שם גימטריא ב"ן ורפ"ח

ההערה מפנה לערך זה במילון המונחים הקבליים, באות שי"ן, בעניין הגימטריה של "שם" כב"ן ורפ"ח, לצד פרי עץ חיים.

הערת קה"ת

מארי"א מערכת ש' סני"ג ובפע"ח ש' הק"ש בפ"ט [כ].

91 שמע ישראל שם גימטריא ב"ן ורפ"ח

תורת האריז"ל שלפיה רפ"ח הניצוצות שנפלו ושם ב"ן יחד עולים בגימטריה "שם", שבקריאת שמע מצטרפת אל העי"ן הגדולה — שבע הספירות התחתונות של הבינה.

Pri Etz Chaim, Gate of the Recitation of the Shema 9:1-2

עץ חיים, שער הקריאת שמע ט:א-ב'

ונתחיל לפרש שמע. הנה תחלה תכוין להאיר אל המלכות מן אמא, ואל י"א מן אבא, וזהו שמע לנוקבא, וישראל זכר. והנה תחלה תכוין דרך קיצור, כי שמע פ"י שם ע', כי המלכות הנקראת שם, תקבל עתה מן ז"ת דאמא, אשר כל א' מהם כלול מ"י, הרי ע'. ולכך ע' זו היא גדולה, להורות כי היא באמא, כי אותיות גדולות הם באמא. אמנם ביאור זה הוא, כי הלא המלכות נקראת שם, כי הלא כבר הודעתך, כי כל האחוריים העליונים שנפלו בימי המלכים שנתבטלו, אשר אותן הביטולים הם סוד מ"ן, שאנו מעלים ...

Pri Etz Chaim (Public Domain)

92 ויצא הכהן

"ויצא הכהן": יש לקרוא זאת כ"שוב" — התפשטות האור כלפי חוץ.

Leviticus 14:3 ויקרא י"ד:ג'

וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֲוִיז לַמַּחֲנֶה וַרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע־הַצִּרְעַת מִן־הַצִּרְוֹעַ:

And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

93 אך יצא יצא יעקב

"אך יצא יצא יעקב": הכפלת "יצא" נאמרת על יעקב, ששמו כולל את אותיות המילה "יפרוץ".

Genesis 27:30 בראשית כ"ז:ל'

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כָּלָה יַעֲקֹב לְבָרֶךְ אֶת־יַעֲקֹב וַיְהִי אֵךְ יֵצֵא יַעֲקֹב מֵאֵת פְּנֵי יַעֲקֹב אָבִיו וַעֲשׂוֹ אָחִיו בָּא מִצִּידוֹ:

And it came to pass, as soon as Isaac had made an end of blessing Jacob, and Jacob was yet scarce gone out from the presence of Isaac his father, that Esau his brother came in from his hunting

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית כז, ל.

רצוא ושוב לארץ ולשמים.

Isaiah 66:22 ישעיהו ס"ו:כ"ב

כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי נְאֻמִּי: הִן יַעֲמֹד זְרַעְכֶם וְשִׁמְכֶם:

For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the L-RD, so shall your seed and your name remain

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 19

100 ספ"ק דע"ז

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ט, א.

101 ואע"ג דמשכח

ההערה מפנה את הקורא למאמר מאוחר יותר בנושא לימוד תורה "אף על פי שהוא שוכח".

הערת קה"ת

ועל"ק ד"ה והי' לכם לציצית האי [מד, א]. פ"ג מלמדין אותו כל התורה כולה ואח"כ משכחין ודו"ק. ועי' שה"ש ביאור שחורה ח, ד. [כ].

102 לעולם ליגרס אינש ואע"ג דמשכח

הוראתו של רבא שאדם צריך תמיד לומר דברי תורה, גם אם הוא שוכח וגם אם אינו יודע מה הוא אומר, נלמדת מן הפסוק: "נכספה וגם נפשתי".

Avodah Zarah 19a:10-11 עבודה זרה י"ט א:י"א-י"ב

וְאָמַר רַבָּא: לְעוֹלָם לִיגְרִיס אִינִישׁ, וְאִף עַל גַּב דְּמִשְׁכַּח, וְאִף עַל גַּב דְּלָא יָדַע מַאי קָאָמַר, שְׁנַאָמַר: "גְּרִסָּה נִפְשִׁי לְתַאֲכָה", "גְּרִסָּה" קְתִיב וְלָא קְתִיב "טַחְנָה". רַבָּא רְמִי: קְתִיב "עַל גִּפְי", וְקְתִיב "עַל כֶּסֶּא"! בְּתַחֲלָה "עַל גִּפְי", וְלִבְסוּף "עַל כֶּסֶּא".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

103 גרסה נפשי לתאבה

"נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' תמיד": הפסוק שהגמרא מביאה כמקור לאמירת תורה גם כלי הבנה מלאה.

Psalms 119:20 תהילים קי"ט:כ

גְּרִסָּה נִפְשִׁי לְתַאֲבָה אֶל־מִשְׁפָּטֶיךָ כְּכֹל־עַת:

My soul breaketh for the longing that it hath unto Thine ordinances at all times

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיט, כ.

104 בביאור ע"פ וקבל היהודים

שם מוסבר שהמצוות, המכונות רמ"ח איברים, הן הכלים של עשר הספירות. באמצעות ריבוי הכלים מתווסף אור אין סוף והוא נאחז בהם; ואילו בהיעדר כלי, האור חוזר למקורו, כמו להבה שמסתלקת כשאין פתילה. כאן מיושם העיקרון הזה על אותיות התורה.

הערת קה"ת

תו"א צו, ב.

105 וקבל היהודים

"וקבל היהודים את אשר החלו לעשות": כותרת הביאור בתורה אור

המצוטט בעניין הכלים הרבים של תורה ומצוות.

Esther 9:22 אסתר ט':כ"ג

וּקְבַל הַיְּהוּדִים אֶת אֲשֶׁר־הֵחֵלוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר־כָּתַב מְרֹדֶכַי אֲלֵיהֶם:

And the Jews took upon them to do as they had begun, and
as Mordecai had written unto them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 20

106 לא תירא

הזהר על ויחי, שמצוטט בטקסט: "לא תירא לביתה משלג" נאמר על כנסת ישראל, המוגנת מדין ה"שלג", משום שבני ביתה לבושים ב"זוגות" של מצוות.

Zohar, Vayechi 60:597-607 ספר הזהר, ויחי ס':תקצ"ז-ת"י

107 לא תירא

הזהר על חוקת, שמצוטט בטקסט: כנסת ישראל יונקת הן מן הרחמים והן מן הדיון, ואינה יראה מן השלג, שכן יש לבן בתוך אדום ואדום בתוך לבן.

Zohar, Chukat 11:79-12:88 ספר הזהר, חקת י"א:ע"ט-י"ב:פ"ח

108 לא תירא לביתה משלג

מתוך "אשת חיל": אשת החיל אינה יראה מן השלג, כי ביתה לבוש שני. אדמו"ר הזקן מפרש את האשה ככנסת ישראל, את השלג כבהרת ואת השני כתורה שבעל פה.

Proverbs 31:21 משלי ל"א:כ"א

לֹא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשֶּׁלֶג כִּי כֹל־בֵּיתָהּ לִבָּשׁ שְׁנַיִם:

She is not afraid of the snow for her household; For all her
household are clothed with scarlet

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי לא, כא.

109 בהרת עזה כשלג

הערת קה"ת מפנה Shevuot 5a למילים האלה.

Shevuot 5a שבועות ה' א

הערת קה"ת

שבועות ה, א.

110 בהרת עזה כשלג

המשנה מונה את גוני הנגעים, והראשון שבהם הוא בהרת, "עז כשלג"; בהערת קה"ת מצוטט הדיון בתלמוד עליה במסכת שבועות.

Mishnah Negaim 1:1 משנה נגעים א':א

מֵרָאוֹת נִגְעִים שְׁנַיִם שֶׁהֵן אֶרְבָּעָה. בְּהֶרֶת עֲזָה כְּשֶׁלֶג, שְׁנִיָּה לָהּ כְּסִיד הַהִיכָל. וְהַשָּׂאֵת כְּקָרוֹם בִּיצָה, שְׁנִיָּה לָהּ כְּצֹמֶר לָבָן, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְהַכְּמִים אוֹמְרִים, הַשָּׂאֵת כְּצֹמֶר לָבָן, שְׁנִיָּה לָהּ כְּקָרוֹם בִּיצָה:

The signs of negaim are two which, in fact, are four. The bright spot (baheret) is bright white like snow; secondary to it is the sign as white as the lime of the Temple. The rising (se'et) is as white as the skin of an egg; secondary to it is the like white wool, the words of Rabbi Meir. But the sages say: the rising (se'et) is white wool and secondary to it is like the

white of the skin of an egg

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

111 והחכמה תחיה

"החכמה תחיה את בעליה": החכמה היא מקור החיים, ולכן הסתלקותה מותירה את הלובן חסר החיים של הבהרת.

Ecclesiastes 7:12 קהלת ז:יב

כי בצל החכמה בצל הכסף ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה:

For wisdom is a defence, even as money is a defence; but the excellency of knowledge is, that wisdom preserveth the life of him that hath it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

קהלת ז, יב.

112 קול דודי דופק

"קול דודי דופק": המילה "דופק" מציינת גם את פעימת הדופק, את פעימת החיים הנמשכת מן החכמה.

Song of Songs 5:2 שיר השירים ה:ב

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחילי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קצוותי רסיסי לילה:

I sleep, but my heart waketh; Hark! my beloved knocketh: 'Open to me, my sister, my love, my dove, my undefiled; For my head is filled with dew, My locks with the drops of the night

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

113 וכמ"ש סדי"ה נאוו לחייך בתורים

בסוף אותו מאמר מוסבר ש"נאוו לחייך בתורים" מכון לתורה שבכתב ולתורה שבעל פה, ו"צוואר בחרוזים" להמשכת ה"חוט" לאורך כל השתלשלות העולמות, מן המדרגה העליונה ביותר ועד לתחתונה.

הערת קה"ת

לקו"ת שה"ש יג, ג.

114 נאוו לחייך בתורים

"לחייך כערוגת הכושם": כותרת המאמר המכנה את התורה שבעל פה "חוט השני".

Song of Songs 1:10 שיר השירים א:י

נאוו לחייך בתורים צוואר בחרוזים:

Thy cheeks are comely with circlets, Thy neck with beads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

115 זאת חקת התורה

דין הפרה האדומה, שאפרה הוכן בצמר שני; המאמר עליה מסביר שהשני הוא התורה שבעל פה.

Numbers 19:2 במדבר י"ט:ב

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל־בני ישראל ויקחו אליה פרה אדמה תמימה אשר אי־בה מום אשר לא־עלה עליה על:

This is the statute of the law which the L-RD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

116 בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע

"בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצאה בת קול": כותרת המאמר

המסביר את המילה "אדם" כ"אל"ף דם".

Shabbat 88a:7-8 שבת פ"ח א:ז-ח

דרש רבי סימאי: בשעה שהקדימו ישראל "נעשה" ל"נשמע" באו ששים ריבוא של מלאכי השרת, לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד "נעשה" ואחד כנגד "נשמע". וכיון שחטאו ישראל, ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה ופירקום, שנאמר: "ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב". אמר רבי חמא ברבי חנינא: בחורב טענו, בחורב פרקו. בחורב טענו — כדאמרו, בחורב פרקו — דכתיב: "ויתנצלו בני ישראל וגו'". אמר ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

117 אבא יסד ברטא

אחד המקומות בוהר על פינחס שמצוין בהערת קה"ת לביטוי "אבא יסד ברטא", פירושו של הוהר לפסוק "ה' בחכמה יסד ארץ" (משלי ג, יט).

Zohar III, 248a זח"ג רמח, א

הערת קה"ת

זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. תז"ת כ"א (סא, ב).

118 אבא יסד ברטא

תיקוני הוהר מפרש את הפסוק "ה' בחכמה יסד ארץ" (משלי ג, יט) כך: בחכמה, שהיא אבא, ייסד את הבת, שהיא הארץ. החכמה היא היסוד של מלכות, כנסת ישראל.

Tikkunei Zohar 61b:4-5 תיקוני הוהר ס"א ב:ד-ה

וכד אית בישראל משכילים בחכמה דאיהי י' מחשבה עלאה. ידעין לזרקא לה להאי אבנא דאיהי בת יחידה להווא אתר דאתגורת בגין דברתא באבא אתעבידת. הה"ד יי בחכמה יסד ארץ. בחכמה דאיהו אבא יסד ברטא דאיהי ארץ הדום רגליו והווא חוט דילה איהו ו'. דאבנא דאיהי תגא. עטרי על רישיה עטרה דס"ת. ובגינה אתמר ודאשתמש בתגא חלף איהו כתר תורה ודאי. דתלת כתרין אינון כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות. וכתר תורה (נ"א וכתר שם טוב) על גבייהו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו והערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Midrash Tanchuma -- Torat Emet (Public Domain); Townsend 1989 translation of Midrash Tanhuma, S. Buber Recension, edited and supplemented by R. Francis Nataf (CC-BY); Pri Etz Chaim (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. [/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/metzora/1

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק